

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки
в умовах міжкультурної аграрної комунікації

27-28 вересня 2018 року

Біла Церква
2018

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., академік НААН, д-р екон. наук, ректор університету, голова оргкомітету.

Варченко О.М., професор, д-р екон. наук, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету.

Димань Т.М., професор, д-р с.-г. наук, проректор з освітньої, виховної та міжнародної діяльності.

Борщовецька В.Д., доцент, канд. пед. наук, декан факультету права та лінгвістики.

Качан Л.М., доцент, канд. с.-г. наук, завідувача відділу аспірантури та докторантури, вчений секретар університету.

Царенко Т.М., доцент, канд. вет. наук, начальник відділу наукової та інноваційної діяльності.

Зубченко В.В., доцент, канд. екон. наук, начальник навчально-методичного відділу моніторингу якості освіти та виховної роботи.

Олешко О.Г., доцент, канд. с.-г. наук, координатор НТТМ університету.

Резнік В.Г., ст. викладач, координатор НТТМ на факультеті права та лінгвістики, напряму «Філологія».

Судика Н.В., відповідальний секретар, начальник редакційно-видавничого відділу.

Аграрна освіта та наука: досягнення, роль, фактори росту: Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації– Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 27-28 вересня. – Білоцерківський НАУ, 2018. – 46 с.

УДК 81'25 - 051: 331.5

БОРЩОВЕЦЬКА В.Д., канд.. пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ВИМОГИ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ: ВИКЛИКИ, ПРОПОЗИЦІЇ, РЕКОМЕНДАЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ

Публікація аналізує сучасний ринок перекладацьких послуг.

Розглянуто виклики ринку перекладачів. Проаналізовано джерела перекладацької роботи. Здійснено компаративний аналіз двох типів перекладачів. Запропоновано пам'ятки для майбутніх перекладачів та окреслено перспективи для подальших досліджень в галузі перекладу.

Ключові слова: перекладач, ринок праці, стандарти, компетентності

Розвиток вітчизняних та зарубіжних наукових досліджень з перекладознавчої науки свідчить про попит суспільства на фахівців з перекладу. Такий попит зумовлений інтеграційними процесами України з навколишньою міжнародною спільнотою в усіх секторах національної економіки. Перекладач виступає медіатором мультикультур, носієм етичних норм соціуму, провідником інноваційних підходів, ідей в умовах глобалізації.

Стрімкий політичний, економічний та освітній розвиток суспільства і світової спільноти, загалом, зумовлює нові вимоги до підготовки майбутніх перекладачів для професійної діяльності. Останні знаходять своє відображення у зарубіжних та вітчизняних документах, зокрема: *National Standard Guide for Community Interpreting (Toronto, 2010)* та *Проект Стандарту вищої освіти України (Київ, 2016)*.

Єдиний європейський стандарт якості перекладацьких послуг зумовлює переорієнтацію української перекладознавчої вищої школи на нові вимоги ринку праці перекладачів. У зв'язку з цим, Проект Стандарту вищої освіти України визначає наступні компетентності майбутніх фахівців з перекладу: інтегральну, загальну та спеціальну (фахову) компетентності. У межах цієї публікації ми зупинимося на останній, оскільки вона, на нашу думку, акумулює вміння двох попередніх і є пріоритетною під час працевлаштування на ринку праці. Майбутній конкурентоспроможний перекладач повинен якісно усно та письмово транслювати інформацію з мови оригіналу на мову перекладу і навпаки, володіти спеціальною термінологією з обраної для перекладу галузі та вміти ефективно, без суттєвих затрат часу, користуватися перекладацьким інструментарієм.

Розглянемо пропозиції ринку праці для перекладача. Сучасний перекладач може мати статус *in-house* or *freelance* translator. *In-house* translator – це працевлаштований штатний працівник, який, є штатним працівником у перекладацькій компанії чи бюро. *Freelance* translator – вільний, позаштатний перекладач, який працює індивідуально.

Основними джерелами перекладацької роботи є юридичні компанії, нотаріальні контори, державні, промислові та комерційні установи, великі організації, різні видавництва, ІТ компанії з локалізацією програмного забезпечення. Коротко проаналізуємо їхні *pros and cons*. Державні установи не ставлять високих вимог до якості перекладу. І хоча заробітна платня є стабільною, проте вона є низькою й, іноді, несвоєчасною. Великі організації пропонують великі

обсяги роботи, заробітна платня – висока, натомість, висувають суворі критерії відбору перекладачів. Видавництва пропонують великі обсяги роботи, що розраховані на довгий період час і невисоку оплату.

Свої пропозиції надають і перекладацькі портали, найвідомішими з яких є www.proz.com та www.translationcentral.com. Проте їхніми недоліками є висока конкуренція і можливість проблем з оплатою. До переваг можна віднести необмежений обсяг роботи та велику базу даних з пошуком виконавця, а також відсутність посередників.

Який шлях обрати майбутньому перекладачу? *In-house or freelance translator?* Коротко розглянемо переваги і недоліки *in-house translator*. Для нього характерним є стабільний дохід, соціальний пакет (щорічна відпустка, лікарняний, пенсійне забезпечення), фіксований робочий день, робота в команді, що передбачає можливість консультування, відсутність витрат на навчання та технології. До недоліків ми відносимо відсутність вільного графіку, відсутність свободи у виборі завдань, конкуренцію в одній галузі, ймовірну (галузеву) монотонність роботи, виконання додаткового обсягу роботи, наприклад, секретар-референт, гід тощо. Проаналізуємо *pros and cons freelance translator*. До *pros* ми відносимо більш високий заробіток у порівнянні з *in-house translator*, можливість відмовитись від роботи, відносно вільний графік роботи, можливість працювати з дому і розраховувати власний менеджмент часу. З-поміж *cons* найтипівішими є нестабільність доходу, відсутність соціального та фінансового захисту, ненормований робочий день, психологічний дискомфорт (ізоляція), витрати на навчання та технології. *Freelance translator*, як і *in-house translator*, повинен мати лінгвістичну освіту, а також володіти основами маркетингу та бухгалтерської справи. Важливими фінансовими питаннями для перекладача є статус, кількість символів (1800–1860 з пробілами), рядок, кількість слів на сторінку (250). Стандартом ефективного перекладу вважається 2000 слів в день. Факторами впливу на оцінювання роботи також є напрямок роботи (з мови / на мову), складність тексту та термін виконання. Термін оплати перекладацьких послуг (30 / 45 / 60 / 90 / 120) днів.

Який би шлях не обрав майбутній перекладач, окрім професійної компетентності, він має володіти такими лінгвістичними аспектами як знання рідної мови, знання тематики (з обраного фаху), термінології, мати високий ступінь грамотності та високий рівень розвинутих вмій редагування.

І, нарешті, хотілося б дати деякі **поради** для майбутніх перекладачів.

1. Репутація перекладача настільки висока, наскільки якісно Ви виконали останню роботу замовника.

2. Існує дві фази перекладу в професійній діяльності, яку здійснюють: *translator* (перекладач, який виконує роботу) і *revisor* (філолог, який перевіряє готовий продукт на грамотність і релевантність).

3. Існують різні типи помилок, які виявляють під час другої фази перекладу, а саме: *minor, major and critical*. Останні є неприпустимими, оскільки існує загроза втрати не лише оплати, а й розірвання контракту з роботодавцем. Наявність *minor*

and majormistakes передбачає *correctivemeasures*, де має місце пояснення перекладачем замовнику щодо припущених огріхів та недоліків у перекладі.

4. Ринок праці для майбутнього випускника-перекладача має широкий спектр, а саме: перекладач, редактор перекладів, менеджер з перекладів, локалізатор (технічні аспекти перекладу, наприклад, ІТтехнології), спеціаліст з якості перекладу, копірайтер, транскреатор (рекламний бізнес), термінолог.

5. При працевлаштуванні у своєму CV не забувайте вказати пари мов, з якими Ви працюєте і можливі обсяги текстового матеріалу.

6. Наявність Вашої оригінальності в Cover Letter надасть Вам перевагу.

На сучасному перекладацькому ринку *майбутнє* є за РМАТ (PostMachineAdaptingTranslation), формуванням Translation Memory, які потребують подальших наукових досліджень, як зарубіжних так і вітчизняних, зокрема.

Перспективними є також переклади в галузі Міжнародного права (в тому числі і переклад на українську мову), що зумовлено збільшенням асоційованих членів ЄС. Загальний бюджет Єврокомісії на 2017 рік на здійснення перекладів (20 мов) складає 25 млрд доларів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Стандарт вищої освіти України (Проект).– К: Наказ Міністерства освіти і науки України від 06. 04. 2016 р. № 375)

2. National Standard Guide for Community Interpreting. Published by HIN. Toronto, Canada. Second Edition August 2010. – [Electronic resource]. – Access Mode: <http://translators-union.ru/index>

УДК 378.147:811.111-92:63

БЕЗВІН Ю.Г., здобувач

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ СТАТЕЙ-НОВИН

Публікацію присвячено навчанню студентів аграрних спеціальностей англійської мови на матеріалі англomовних статей-новин. Основну увагу приділено соціокультурному компоненту

Ключові терміни: студенти аграрних спеціальностей, соціокультурна інформація, стаття-новина, засоби масової інформації.

Світоглядним та прагматичним напрямом розвитку сучасного суспільства є активізація міжкультурної комунікації в усіх сферах діяльності, що є неможливим без ефективно розроблених методик навчання іноземних мов з метою підготовки висококваліфікованих фахівців у аграрній галузі.

Суттєвим визначається соціокультурний компонент навчання англійської мови студентів аграрних спеціальностей, опанування яким забезпечує володіння студентами англійською мовою як засобом міжкультурної комунікації в професійних, наукових, особистих та інших цілях.

Враховуючи радикальні зміни у світовому інформаційному просторі, особливої актуальності набуває необхідність формування вмінь орієнтуватись у

великих обсягах соціокультурної інформації про події та явища в агрикультурній сфері, критично її оцінювати та здійснювати пошук необхідних нових знань. Матеріаломнайновішої зазначеної інформації є статті-новини, які містяться на англійських веб-сайтах газетних і журнальних видань Англії та США у мережі Інтернет (4).

Стаття-новина – це публіцистичний твір в журналі чи газеті, який характеризується стислим викладом ключової інформації щодо певної події, містить її інтерпретацію та має інформаційно-аналітичну сутність.

Веб-сайт являє собою логічно завершену інформаційну структуру, що складається з окремих WWW-сторінок або WWW-документів, об'єднаних однією адресою, де WWW ("всесвітня павутина") – це система веб-сторінок, яка містить текст, графіку, звукові файли і відео зображення (2)

Доцільно використовувати соціокультурний матеріал, який міститься у засобах масової інформації (ЗМІ), оскільки багато текстів ЗМІ значущі з точки зору їхньої інформаційно-культурної, ідейної репрезентативності, сучасності. ЗМІ англійського світу вважаються магістраллю еволюції західних засобів масової комунікації новітнього часу (3).

Здійснюючи контакт з новою актуальною соціокультурною інформацією про аграрні реалії, важливо навчитись зіставляти її з минулим досвідом, розрізняти упередженість думок авторів статей-новин чи суперечності відповідно статистичних даних, показників, тощо (1).

Таким чином, серед головних завдань процесу навчання англійської мови студентів аграрних спеціальностей виділяють такі: навчити студентів обробляти та критично осмислювати отриману соціокультурну інформацію зі статей-новин, які містять для подальшого використання у своїй професійній діяльності; навчити їх спонтанно та гнучко спілкуватися з приводу професійних питань на основі отриманої інформації, проводити презентації, брати участь у дискусіях та дебатах з суспільних та професійних питань, а також письмово оформлювати доповіді, звіти та проектні пропозиції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бирюк, О. В. (2006). *Методика формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів у навчанні читання англійських публіцистичних текстів* (Кандидатська дисертація). Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна.
2. Британ, Ю. В. (2014). *Формування професійно орієнтованої читацької компетенції в майбутніх викладачів англійської мови засобами Інтернет-ресурсів* (Кандидатська дисертація). Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна.
3. Бойд, Е. (2007). *Ефірна журналістика. Технології виробництва ефірних новин*. 5-те вид. Київ, Україна.
4. Матюшина, А. В. (2009). *Соціокультурна роль мас-медіа у формуванні громадянського суспільства в Україні: комунікативний дискурс* (Автореферат кандидатської дисертації). Київський національний університет ім. Т. Шевченка, Інститут журналістики, Київ, Україна.

СОМАТИЧНІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ (СФО) АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, ЯКІ ВКЛЮЧАЮТЬ ОСОБИСТІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЮДИНИ.

У статті розглядаються соматичні фразеологічні одиниці англійської мови (СФО). Виходячи з положення, що мова є доступом до свідомості людини, в статті представлений семантичний аналіз СФО, складових концептосфери, що характеризує особистісні характеристики людини. Метою даного дослідження було уявити можливий спосіб інтерпретації «тілесних» ідіоматичних виразів англійської мови, що відображають сприйняття і осмислення індивідом навколишнього світу через своє тіло. Актуальність роботи визначається необхідністю подальшого детального дослідження соматичної ідиоматики англійської мови, яка реалізується на основі когнітивних моделей, які сприяють розкриттю семантики СФЕ. Практична значимість роботи, полягає в можливості застосування результатів аналізу в інтерпретації СФО, актуалізованих в сучасному англомовному дискурсі.

Ключові слова: фразеологізм; соматичний компонент; концептосфера, мовні засоби, ідіома.

Зрушення, які сталися у ХХ - ХХІ столітті в бік антропоцентричного підходу при аналізі мовного матеріалу, привів до того, що все частіше сучасні дослідники-лінгвісти звертаються до вивчення мови як феномена безпосередньо пов'язаного з людиною. Велика кількість лінгвістичних праць останнього десятиліття присвячені саме соматичній лексиці і соматичній фразеології. Людський фактор відіграє величезну роль в словотворенні. Людина звертається до власного тіла, використовуючи його для формування мовних одиниць, як форм відображення інформації про світ і про себе самого.

Явища і предмети зовнішнього світу постають в нашій свідомості як ментальні утворення, когнітивних структур, які називаються концептами. У свідомості людини концепт виступає як одиниця розумової діяльності, а упорядкована сукупність концептів в нашій свідомості формує концептосферу. Мова ж є доступом до свідомості людини, тобто його концептосфере. За допомогою мовних знаків ми вербалізуємо концепти як одиниці нашого мислення. До мовних засобів, що виступають як спосіб матеріалізації мовної свідомості індивіда, можна віднести окремі слова, вільні словосполучення і фразеологізми.

В рамках нашого дослідження звернемося до «тілесної» інтерпретації аспектів, що характеризують концептосферу особистісні характеристики людини. У даній сфері виділимо дві загальних категорії, які можна розбити на більш приватні субкатегорії. Наприклад: 1) Особистісні характеристики людини: характеристики по фізичних параметрах і зовнішні характеристики. Наприклад: *Her grandfather was **hale and hearty**, walking five miles each day before breakfast.* 2) Сфера, що позначає різного роду поведінкові акції, дії і вчинки, включаючи мовні, вольові, інтелектуальні дії та ін.. Наприклад: *A man who is **limpwristed** seem **sweak** and **lack** the **quality** that people usually admire in a man.* СФО, що описують дії і вчинки людей, відрізняються високою сферою вживання. Частіше за інших в цій категорії зустрічаються СФО з компонентом-соматизмом «hand». Жодна частина організму, за винятком очей, не робить людині такої допомоги в сприйнятті

простору і орієнтації в ньому, без чого, в свою чергу, неможлива організація будь-якої дії. Рука здійснює постійний контакт із зовнішнім середовищем. Наприклад: *givesomebodyahand* – *tohelpsomeonedosomething, especially something that involves physical effort* (often + *with*); *take matters into your own hands* ‘to deal with a problem yourself because the people who should have dealt with it have failed to do so’.

Підводячи підсумок, відзначимо, що семантика соматичних фразеологічних одиниць безпосередньо пов'язана з людиною, його сприйняттям світу і ставленням до дійсності. Використовуючи «тілесну» мову, людина реконструює картину світу, сформовану в його свідомості. Це пояснює високу частотність вживання СФО в промові мовної особистості. В ході дослідження семантичної складової СФО, можна змоделювати концептосферу її вживання, розкрити образні основи ідіоми. Аналіз соматики, вираженої в мовній формі, дає ключ до розуміння того, як людина осмислює своє тіло і його функції, що веде до самопізнання індивіда.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Мізін К.І. Усталені порівняння англійської, німецької, української та російської мов в аспекті зіставної лінгвокультурології : автореф. дис.... д-ра філол. наук : 10.02.17 / К.І. Мізін. – К. : Київський нац. лінгв. ун-тет, 2012. – 33 с. 5.
2. Скоробагатько Н.О. Концептуалізація фразеологічного соматичного коду в східнослов'янських і східноєвропейських говірках : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н.О. Скоробагатько ; Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2009. – 20 с. 6.
3. Селіванова О.О. Нариси з української фразеології. Психокогнітивний та етнокультурний аспекти / О.О. Селіванова. – Київ – Черкаси, 2004. – 276 с.
4. Joan Andrews, Denise E. Davis. Check Up from the Neck Up: Ensuring Your Mental Health in the New Millennium. Hope Press, 2000. 548 p.
5. John Long. Johnny Barleycorn. Virtualbookworm Publishing, 2012 – 248 p.
6. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners – Bloomsbury Publishing Plc, 2002 – 1692 p.
7. Ola Vay. Georgia Peaches: A Novel Extraordinaire. iUniverse. 2001 – 348 p.
8. R. W. Connell, Masculinities, University of California Press, 2005, 349 p.
9. The Rotarian an international magazine. – Jun 1976. Vol. 128, No. 6

УДК 81'25:811:008

СТОЛБЕЦЬКА С.Б., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ПЕРЕКЛАДАЧ ЯК ПОСЕРЕДНИК МІЖ МОВАМИ Й КУЛЬТУРАМИ

У даній публікації переклад розглядається як адаптація цільової мови-культури до мови-культури тексту, поданого для перекладу, вміння асимілювати аспекти іншої культури, які впливають на мову та поведінку. Міжкультурна компетенція розглядається як головна мета вивчення іноземної мови.

Ключові слова: соціокультурна компетенція, міжкультурна комунікація, мова, переклад, освіта.

З часів Другої світової війни, і зокрема завдяки стрімкому розвитку міжнародного співробітництва та створенню міжнародних організацій, таких як Організація Об'єднаних Націй (ООН) або Європейський Союз (ЄС), обсяг перекладів у різних галузях постійно зростає. Це також стосується й України,

особливо після розпаду Радянського Союзу в 1991 році, коли Україна відродила свою незалежність.

Завжди можна порозумітися, поспілкуватися один з одним та перекласти з однієї мови на іншу. Але комунікація не обмежується простим перекладом і досконалим знанням мов.

Для якісного перекладу необхідно знати систему цінностей, а отже, роль усного або письмового перекладача виходить за рамки традиційної демонстрації його освіти, де багато аспектів все ще залишаються у невиразному контексті. Усний чи письмовий переклад це не просто операція транс кодування, а дещо більше, що не обмежується простим співіснуванням двох людей. Перекладач повинен ототожнити себе з мовою, розчинитися в культурі, яку вонанесе.

Перекладач стає посередником між мовами й культурами; його присутність стає абсолютно необхідною для допомоги у міжкультурній комунікації. Яким чином його міжкультурна компетенція вписується в цей акт комунікації? І як забезпечити розвиток його компетенції у процесі його університетської освіти?

Перекладацьким завданням усного/письмового перекладача є передача повідомлення А до цільової аудиторії/читача мовою Б. Перекладач є посередником, тому що він є водночас приймачем / читачем повідомлення А і передавачем повідомлення Б. При цьому він є читачем, відмінним від стандартного, оскільки повинен мати метакомпетенцію посередника. Таким чином, це повідомлення передається вдруге. Під впливом «перекладацької спільноти», в якій з'являється текст, цільова аудиторія отримує та інтерпретує його відповідно до її власних ідеологічних та культурних моделей. Аудиторія реципієнтів перекладу не може мати ті ж фонові знання або ж розуміння культури А, які має читацька аудиторія мови А. Тому сприйняття чужої культури через перекладений текст буде відмінним.

Через те що інформація часто містить власні назви, слова-реалії та особливі національно-марковані образи (асоціативні реалії), які часто важкі для перекладу, бакалавр повинен вміти ототожнювати такі елементи й знати національні символи та широковідомі об'єктивні та асоціативні реалії в обох культурах. Дуже часто їх можна знайти у фразеологічних виразах та прислів'ях, які важливо засвоїти перекладачеві. Зокрема, у французькій традиції велике значення має вино. Фразеологічний зворот *dumêmetonneau* символізує однаковість, однорідність. Щоб зрозуміти метафору, уявімо себе в льоху винороба де ми таємно наповнимо дві пляшки з однієї бочки вина. Потім запропонуємо енологу провести смакову експертизу обох пляшок та порівняти їх вміст. Цей експерт не зможе знайти ніякої різниці. Адже дві пляшки вина з однієї бочки дуже схожі, і можуть бути поміщені в одну категорію. Українською мовою цей вираз можна перекласти фразеологізмом з *такого ж тіста*.

Таким чином, переклад будь-якого мовленнєвого акту потребує від перекладача соціокультурної компетенції задля відбору адекватних відповідників у мові перекладу. Не важко собі уявити складність цього процесу та роль перекладача як посередника, що здійснює подвійну метаморфозу. Отже, перекладач, який постійно переходить від однієї мови до іншої, повинен вміти робити це раптово, як хамелеон.

Дві «зміни шкіри», які практикує перекладач, мають вирішальне значення для успіху його роботи. Тому при підготовці майбутніх перекладачів, компонент мови (викладання граматики та лексики), додається до формування їх культурної компетенції, яка забезпечує здатність перекладача виконувати свою роль посередника між різними мовами та культурами. Саме так заклади вищої освіти, які готують майбутніх перекладачів, реалізують еволюцію своїх методологічних джерел.

Починаючи з 2000 року, в новому міжкультурному контексті, навчання мов сприяє позитивному відкриттю до культурного та мовного розмаїття, а складова «культурна компетенція» стала частиною у програмах викладання мов.

Рівень інформованості про культурне різноманіття визначає можливість доступу до інших культур. Це найважливіше і найбільш делікатне завдання в підготовці майбутніх перекладачів у нашій країні, особливо зважаючи на те, що викладач, в більшості випадків, не є носієм мови й знаходиться зі студентами в тому ж культурному контексті.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Чередниченко О. Складові професійної компетенції письмового та усного перекладача // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка: Іноземна філологія. – 2007. - №41.- С.25-27. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/1/inozemna_filologija/articles/cherednychenko-the-components-of-the-professional-competence-of-translators_14868.pdf
2. <https://journals.openedition.org/rgi/998>
3. Словник іншомовних слів за ред. О. С. Мельничука. — 2-е видання, випр. і доп. Київ: Головна редакція «Українська радянська енциклопедія» (УРЕ), 1985 — 966с.

UDC 811.111/. 161.2'367-31.03(477)

TARASIUK A., assistant

Bila Tserkva National Agrarian University

STYLISTIC PECULIARITIES OF COMPLEX-COMPOUND SENTENCES IN JANE AUSTEN'S PROSE AND THEIR RENDERING IN UKRAINIAN TRANSLATIONS

This publication sets out to investigate the characteristic features of syntactic constructions in Jane Austen's prose and ways of rendering them in Ukrainian translation against the background of divergent and convergent peculiarities of syntactic constructions of English and Ukrainian .

Key words: complex-compound sentence, stylistic syntax, syntactic expressive means, syntactic stylistic means.

Jane Austen's manner of writing is noted for a combination of superb characterization, sophisticated plotting, a dry and ironic wit, comic satire, and romance in a formula that has proven both durable and highly successful. Her intricate detail outlines human behavior precisely and accurately.

Syntax plays a major role in the uniqueness of J. Austen's style. It is here that her stylistic "handwriting" is easily spotted. A special feature of her style is the usage of long **complex-compound sentences** to describe images of her characters, their feelings, relations, their behavior or events which happen with her heroes. Long sentences have

proved to be the most appropriate venue for an exquisite use of expressive means and stylistic devices, which add to the characteristic features of her style.

The first example we are going to analyze reflects one of the facet of complex-compound sentences. Here one observes a very interesting example of parcellation. After “*feelings*” comes a semicolon which marks a division between a principle clause and the subordinate clause as a result the subordinate is weakened and coordination is strengthened. This creates a strong stylistic effect. The part of the sentence “*capable of bearing most rough usage, and riding out the heaviest weather*” receives more attention and more importance. The speaker as if wants to say that the thought expressed by him is very important. The sentence is pronounced more solemnly and emotionally.

(1) I believe in a true analogy between our bodily frames and our mental; and that as our bodies are the strongest, so are our feelings; capable of bearing most rough usage, and riding out the heaviest weather[J. A.; p.52].

The translator has taken great liberties in the treatment of the original. Although she preserved the graphic division (semicolon) but instead of the subordinative sentence she used a coordinative one. This has decreased the effect of the fracture; hence the attention to the last sentence and the solemnity of it is weakened.

Я вірю у відповідність наших почуттів і тілесної оболонки. І що сильніші наші тіла, то сильніші наші почуття; більш стійко переносять вони і збурення почуттів, і знегоди долі[Т. Ш.; с.293].

Big syntactical constructions like complex-compound sentences consisting of smaller sentences create a certain rhythm which by a skillful writer may be used for stylistic purposes. In the following abstract this syntactical rhythm is enriched and heightened by other syntactical means.

(2) Mr. Shepherd hastened to assure him, that Admiral Croft was a very hale, hearty, well-looking man, a little weather-beaten, to be sure, but not much, and quite the gentleman in all his notions and behaviour; not likely to make the smallest difficulty about terms, only wanted a comfortable home, and to get into it as soon as possible; knew he must pay for his convenience; knew what rent a ready-furnished house of that consequence might fetch; should not have been surprised if Sir Walter had asked more; had inquired about the manor; would be glad of the deputation, certainly, but made no great point of it; said he sometimes took out a gun, but never killed; quite the gentleman[J. A.; p.5].

The author provides reported speech of Mr. Shepherd who characterizes Admiral Croft. She uses the word “*hastened*” to describe the manner of his speech. This word becomes a tuning-fork for the whole passage: Mr. Shepherd was speaking quickly. This effect is heightened by the short sentences quickly following each other. The repetition of elliptical principle clause and one member principal clauses “*knew*”, “*knew*”, “*should not*”, “*had inquired*”, “*would be glad*”, “*made*”, “*said*” (the omission of the subject in all these cases) very eloquently underlines the haste with which Mr. Shepherd had spoken.

Містер Шеперд поспішив запевнити його, що адмірал Крофт – бадьорий і привітний чоловік із приємною зовнішністю; звичайно, загартований бурями, але не більше того; з манерами та поняттями справжнього джентльмена. Домовитися з ним буде анітрохи не важко: він бажав лише засилитися в

затишному домі і якомога швидше; він знає, що за свої вигоди треба платити, уявляє собі приблизну ціну за наймання такого будинку, але не здивується, якщо сер Волтер попросить більше; розпитував про масток. Адмірал буде задоволений, якщо до нього надішлють депутацію, але це не обов'язково; сказав, що іноді він ставав до зброї, однак ніколи не вбивав, - справжній джентльмен [Т. III.; с. 28].

Let us look at the Ukrainian translation. Instead of short elliptical sentences one hears longer utterances connected with each other by conjunction «що». This violates the rhythm of the abstract: at first «він знає», «він бажав», and later «не здивується», «розпитував». The rhythm and integrity of abstract are also violated by the use of different tenses of the verb «буде задоволений». Especially detrimental to the effect of haste is the repetition of «він», «він».

Let us take another example:

(3) In each letter he had spoken well of his captain; but yet, so little were they in the habit of attending to such matters, so unobservant and incurious were they as to the names of men or ships, that it had made scarcely any impression at the time; and that Mrs. Musgrove should have been suddenly struck, this very day, with a recollection of the name of Wentworth, as connected with her son, seemed one of those extraordinary bursts of mind which do sometimes occur [J. A.; p. 11].

It is again a complex-compound sentence the parts of which are united by a single theme and each part of this complex-compound construction has its own clear cut intonation which is so characteristic of Jane Austen. This unique rhythm and intonation are created by the EM: the repletion of “so” + adj. (adverb) together with the repeated inversion “were they” add to the expressiveness and the effect of gradation which is resolved in sentence which follows. The next subject clause placed before the principle clause again create a certain inversion which gives additional strength to the rhyme of the utterance “seemed one of those extraordinary bursts of mind which do sometimes occur”.

In the Ukrainian translation this expressive syntax and intonation are levelled. Everything sounds very matter-of-factly and the intonation is quite different:

В обох його листах були схвальні відгуки про свого капітана, але батьки не мали звички звертатися до подібних тем, судна й моряки мало їх цікавили, і тому навряд чи вони звернули тоді увагу на судження Діка; і те, що в той самий день місіс Мазгроув раптом згадала ім'я капітана Вентворта, пов'язане з її сином, справді здавалося одним із тих дивовижних осяянь розуму, що іноді з нами трапляються [Т. III.; с. 64].

There is no trace of inversions and repetitions and it's the main reason why the expressiveness of the translation has suffered considerable losses. We are of the opinion that it is essential to render the above mentioned repetition and inversion for they receive the lion's share of the expressiveness of the original and the individual style of the J. Austen. A more adequate translation could be the following:

У кожного з його листів були схвальні відгуки про свого капітана, однак настільки мало зверталися вони до подібних тем, настільки чужими і нецікавими були для них імена моряків і кораблів що на той час це правило на них зовсім мало враження.

So, complex-compound sentences are the most frequent part in the arrangement of syntactic constructions in Jane Austen's prose. They are used mostly in a) descriptions of characters b) descriptions of scenery, c) in narration. Sentences of this type are a perfect environment for the usage – inside them - of various EM and SD: inversion, repetition, anaphoric repetition, emphatic construction. Any deviations from the original schemes – as it has been demonstrated by us - will inevitably lead to the distortions of the style of Jane Austen and the intonation of the original.

REFERENCES

1. Джейн Остин Гідність і гонор / Джейн Остин, переклад з англійського Т. Некряч – К.: Країна мрій, 2011 – 368с.
2. Джейн Остин Доводи розсудку / Джейн Остин, переклад з англійського Т. О. Шевченко – Харків: Фоліо, 2009. – 318с.
3. JaneAustenPrideandPrejudice / JaneAusten – СПб.: КАРО, 2010. – 480с.
4. JaneAustenPersuasion / JaneAusten – Електронний ресурс <http://litru.ru/>

УДК 811.11-112

ДЕМЧЕНКО Н.С., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «RAIN» В ФРАЗЕОЛОГІЧНОМУ ТА ПАРЕМІОЛОГІЧНОМУ ФОНДАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У даному дослідженні аналізується концепт «rain», найважливіша складова концепту «weather». У даній роботі концепт «rain» розглядається крізь призму фразеології та пареміології англійської мови. В результаті проведеного аналізу вдалося встановити, що в англійській мові міститься велика кількість фразеологізмів і паремій, що містять концепт «rain», що доводить його актуальність для носіїв англійської мови. Крім того, виявлені когнітивні риси, пов'язані з переважно негативним сприйняттям даного концепту.

Ключові слова: концепт «rain», мовна картина світу, фразеологія, пареміологія, ідіома.

В даний час погодні явища, зокрема концепт «rain», привертають увагу дослідників. Актуальність вивчення даного концепту очевидна, оскільки він є важливим елементом як англійської, так і української мовної картини світу і входить в число базових тем в комунікації носіїв цих мов. Як відомо, концептуальна інформація виражається в мові за допомогою слів, словосполучень, фразеологічних одиниць, речень і текстів. Лексика несе основне культурне навантаження, з неї складається мовна картина світу, яка визначає сприйняття реальності носіями мови.

Особливо це виражається в стійких виразах, фразеологізмах, пареміях, тобто в тому шарі мови, «в якому безпосередньо зосереджена народна мудрість». У даному дослідженні ми зосередимо увагу на репрезентації концепту «rain» у фразеології та пареміології англійської мови.

Фразеологія є національно специфічним шаром мови, стійким і відтвореним у мові, яка накопичує і зберігає систему цінностей, суспільну мораль, ставлення до людей, тобто культурну інформацію про соціум і світ. Фразеологічним одиницям притаманна така властивість, як ідіоматичність. Ідіома - це своєрідний готовий

засіб, в якому думка вже сформована, це «не тільки мовне, а й розумове кліше, стійка когнітивна схема об'єкта номінації, що володіє етнічною специфікою». Ідіоми не тільки описують світ, скільки інтерпретують його, висловлюють суб'єктивне і, найчастіше, емоційне ставлення мовця до світу. Таким чином, вивчення концептів через фразеологію є досить інформативним, оскільки в ній представлений національний пласт мови, що дозволяє виявити когнітивні особливості концепту, його конотації й інші ознаки.

В англійській мові є велика кількість ідіоматичних виразів, що використовуються для вербалізації сильного дощу. У них завжди присутній елемент образності, що дозволяє яскраво і наглядно відобразити характеристики дощу. Прикладом можуть слугувати такі фразеологізми— «it's bucketing», «it's bucketing down», «it's raining buckets», що означає «to rain very heavily, in large amounts» (лє як з відра, йде сильний дощ). Наприклад: «The rain was coming down in buckets». В даних випадках простежується метафоричний перенос, пов'язаний з образом великого відра з водою, що виливається на землю. У подібному сенсі вживається також образний вислів «the heavens opened» (почався сильний дощ). Наприклад: «Unfortunately, the heavens opened on final day, ending the good weather and causing disruptions».

У ході дослідження було виявлено негативну конотацію концепту «rain» у фразеологічних одиницях: «To rain on somebody's parade» - засмучувати, порушувати плани. «I'm sorry to rain on your parade, but you're not allowed to have alcohol on the premises». «(Come) rain or shine (come rain, come shine)» - при будь-якій погоді, в будь-якому випадку: «He goes jogging every morning, rain or shine». Даний фразеологізм побудований на принципі протилежностей, і якщо «shine» (світло, сонце) - це явно позитивний елемент, то в слові «rain» (дощ) негативна конотація. Фразеологічна одиниця «for a rainy day» («for a (future) time when money may be needed») має аналог «на чорний день», наприклад, «відкладати гроші на чорний день». «I'll put the rest in the bank for a rainy day». Таким чином, скрутний, важкий час, «чорний день» відповідає «дощовому дню» в англійській лінгвокультурі.

Фразеологізми, що містять позитивне сприйняття концепту «rain» в англійській мові, практично немає. Єдиний виявлений нами ідіоматичний вираз – «as right as rain», що має значення «be perfectly fit and well, in perfect health» (бути у відмінній формі і доброму здоров'ї). «Jane's been ill, but she's as right as rain now».

Прислів'я та приказки, «комунікативні фразеологізми», наглядно ілюструють спосіб життя, географічне положення, історію і традиції нації, об'єднані однією культурою. Вони являють собою «вислови, які виражають найбільш важливі для людей ідеї». Найважливішим елементом прислів'їв і приказок, є їх образність, що веде до їх активного використання в мові. Наступні паремії містять в собі негативну конотацію концепту «rain»: «Into each life some rain must fall» - в житті кожного бувають негаразди («Bad or unfortunate things will happen to everyone at some time»). «It never rains but it pours» (when it rains, it pours) - «біда не приходить одна» (When one thing goes wrong, everything starts to go wrong). Нейтральну

конотацію несе в собі вираз «small rain lays great dust» («a little rain lays down a great wind»), українським аналогом якого є вираз «малий та вдалий».

Прислів'я засновані не на чіткому науковому знанні, а на колективному досвіді народу, його спостереженнях за природою, які допомагають передбачати погоду і пристосовуватися до неї. Велика кількість прислів'їв збереглося і дійшло до наших днів. Даний факт свідчить про те, що погода дійсно є важливою частиною життя людей. Таким чином, досвід спостереження за погодою зафіксований в усній формі і передається з покоління в покоління. Прислів'я характеризуються наявністю рими, що дозволяє легше запам'ятовувати і відтворювати їх. Наведемо деякі з них: «When grass is dry at morning light, look for rain before the night» (Якщо вранці трава суха - ввечері буде дощ); «When the chairs squeak, it's of rain they speak» (Якщо стільці скриплять - це до дощу); «If birds fly low, then rain we shall know» (Птахи, які літають низько над землею, - до дощу); «Seagull, seagull, sit on the sand, it's a sign of rain when you are at hand» (Чайки, що сидять на землі, - до дощу); «Trout jump high, when a rain is nigh» (Якщо форель вистрибує з води - наближається дощ).

Таким чином, фразеологічний і пареміологічний фонди мови найбільш наглядно відображають національний образ світу і особливості світосприйняття його носіїв. Англійська мовна картина світу рясніє фразеологізмами і пареміями, що містять концепт «rain», що говорить про важливість і актуальність даного концепту. Окремо варто відзначити мовні одиниці, за допомогою яких здійснюється вербалізація сильного дощу. Аналіз фразеологізмів, прислів'їв і приказок дозволив виділити когнітивні риси, властиві концепту «rain» в англійській лінгвокультурі. Переважно дощ зображується як погані погодні умови, через які порушують чий-небудь плани; важкий період в житті, погана подія, до якої варто підготуватися заздалегідь. Таким чином, можна говорити про те, що негативне сприйняття даного концепту переважає в англійській мовній картині світу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гайдук Г. В. Концепт як базове поняття когнітивної лінгвістики [Електронний ресурс] / Гайдук Г. В. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/27_SSN_2012/Philologia/3_117439.doc.htm
2. Коцюба, З. Г. Паремії як об'єкт етнолінгвопсихологічного дослідження [Текст] / З. Г. Коцюба // Мовознавство: Науково-теор. журнал Ін-ту мовознавства ім.О.О.Потебні. – К.: Ін-т мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України, Укр. мовно-інформаційний фонд НАН України, 2009. – 2. – С. 34-47
3. Англо-український фразеологічний словник / [авт.-уклад. К. Т. Баранцев]. – К. : Знання, 2005. – 1056 с.
4. Longman Dictionary of Contemporary English [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ldoceonline.com
5. Oxford Advanced Learner's Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

СИНОНІМІЧНІ ТА СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ПАРАМЕТРИЧНИХ ПРИКМЕТНИКІВ, ЩО ВХОДЯТЬ ДО МІКРОПОЛЯ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВЕЛИКОГО ЗАГАЛЬНОГО РОЗМІРУ

Публікація присвячена дослідженню основних синонімічних та стилістичних відмінностей між параметричними прикметниками, що відносяться до одного і того ж мікрополя. Розглядаються найчастотніші синонімічні ряди параметричних прикметників, встановлюються основні концепти прикметників розміру. Визначаються найпоширеніші лексико-семантичні варіанти параметричних прикметників.

Ключові слова: прикметник, параметр, синонім, стилістика, мікрополе, концепт, лексико-семантичний варіант

Люди різних національностей завжди усвідомлювали різницю у розмірах осіб та предметів і відчували потребу передати її у своєму мовленні. З'являлися відповідні лексичні одиниці, які були покликані якнайточніше пояснити розмір кого- або чого-небудь. Мовні одиниці зі значенням величини є, очевидно, однією з найдавніших лексичних груп будь-якої мови.

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується посиленою увагою до системного аналізу та структурування лексичного складу мови, зокрема назв розміру. Під поняттям “параметричні прикметники” ми розуміємо прикметники, які означають великий чи малий розмір предметів та об'єктів навколишнього світу. Незважаючи на значні досягнення вітчизняної та зарубіжної лінгвістики у вивченні параметричних прикметників та неослабний інтерес вчених до них, не розв'язаним й досі залишається ряд проблем. Так, проблема польової семантики прикметників з їх широким діапазоном лексичної сполучуваності належить до недостатньо вивчених, хоча вони досить багаті своєю семантикою і активно вступають в синонімічні та антонімічні зв'язки та відношення.

Параметричні прикметники в англійській мові становлять відкриту лексичну мікросистему, основні принципи якої відповідають тому типу лексичних парадигм, що в семасіології прийнято вважати дводомінантними лексико-семантичними групами, тобто такими, що складаються з двох підгруп чи мікрополів – прикметників на позначення великого та малого розміру [3, с. 16].

Мікрополе (за О. Бондарко) – мінімальний елемент макрополя, що є самостійним, у плані змісту й у плані вираження. Функціонально-семантичні мікрополя тісно пов'язані одне з одним й утворюють певну систему. Вони пов'язані одне з одним відношеннями тотожності й відмінності [3, с. 13].

Одними з найбільш частотних параметричних прикметників є синонімічний ряд зі значенням “великий”, а саме: *large, great, big*. Прикметник *great* поступається *large* та *big* за частотою вживання при позначенні розміру конкретних фізичних об'єктів, що зумовило інтерпретацію його як слова переважно з абстрактною семантикою. Хоча, дослідники зазначають, що при позначенні великого загального розміру конкретних предметів *great*, наприклад, вживається частіше ніж його синоніми із значенням “величезний” – *huge, enormous* та інші [1, с. 12]. Також

досліджуваний прикметник має відмінність семантичного та функціонального характеру, вживаючись здебільшого тоді, коли підкреслюється надзвичайно великий розмір предмета. Це викликає різного роду емоції – страх, захоплення, здивування і т.д. Щодо *big* та *large*, то проведені науковцями дослідження виявили, що у свідомості представників англомовного соціуму, основні структури концептуального простору *big* та *large* не збігаються через наявність у них своїх власних змістових ознак. Ці прикметники, які в лексикографічних роботах часто фіксуються як взаємозамінні, насправді акцентують різні смислові компоненти однакових, на перший погляд, фрагментів навколишньої дійсності. Для *big* основними концептами є *висота*, *ширина* та *довжина*. Для характеристики зовнішності живих істот носії сучасної англійської мови використовують *big*, у центрі уваги якого є не тільки їх високий зріст, але й наявна вказівка на м'язисте тіло. Концепт *ширина* профілює ситуативно зумовлене збільшення розміру органів тіла людини чи тварини, а концепт *довжина* відображає горизонтально розташований простір [5, с. 4]. Підмічено, що *big* не вживається із іменниками збірності, як його синоніми *large* та *great*. Щодо *large*, то він втілює концепти *ширина* та *просторість*, оскільки для характеристики високого зросту людини чи іншої живої істоти, носії англійської мови використовують прикметник *large*, щоб акцентувати увагу на широкоплечій статури [там само, с. 6]. Серед основних ознак *large* виділяють ознаку “*площа*” та ознаки “*місткість*” та “*незайнята територія*”. Також *large* надзвичайно часто вживається з іменниками на позначення розмірів частин тіла живих істот (людей, тварин) та позначає осіб високого зросту, кремезних, а *big* – таких, що мають великий фізичний розмір та вагу. При описі частин тіла переважає *large*. Вираження розміру об'ємних та площинних предметів впливає на диференціацію прикметників щодо сполучуваності їх з певними підкласами іменників: *large* використовується, коли йдеться про предмети площинні, *big* – про об'ємні [2, с. 8].

Серед рідше вживаних слів мікрополя виділяються слова з тісним семантичним зв'язком. Одна з таких груп представлена синонімічним рядом “величезний” прикметниками *enormous*, *huge*, *immense*, *vast*, *massive*. Усі вони продовжують лінію *great* експресивно позначаючи розмір предметів. Так, *enormous* вказує на надмірний чи надзвичайно великий розмір предмета, маючи при цьому додатковий етимологічно зумовлений відтінок значного відхилення від норми [2, с. 5]. *Huge*, як правило, вживається при позначенні об'ємних предметів, а *immense* – частіше як означення до іменників, що називають великі частини простору та для позначення того, що є надзвичайно великим безвідносно до взірця або стандарту [4, с. 7]. Також *huge* поєднується із іменниками, які означають конкретні об'єкти як об'ємної, так і пласкої характеристики, а також збірні і абстрактні поняття. Крім цього *huge* часто поєднується з іменниками, що позначають явища природи (лексико-семантичний варіант “сильний” використовується) та частини тіла тварин (у цьому випадку використовується ЛСВ “міцний, потужний”) [4, с. 9]. Прикметник *vast* вживається найчастіше з назвами площинних об'єктів, інколи виступає як означення до іменників на позначення частин тіла людини, проте для нього більш узвичаєним є поєднання з іменниками, що називають такі частини простору, як

море, поле та досить часто вживається з збірними іменниками [6, с. 24]. Прикметник *massive* позначає кількість, величину, ступінь прояву чого-небудь та інтенсивність при поєднанні з іменниками, що називають явища природи. Всі прикметники даного ряду – *enormous, huge, vast, immense, massive* мають виразну експресивність на противагу нейтральнішим у цьому відношенні *great, big and large*. Прикметники *giant, gigantic* характеризуються особливо рідким вживанням та стилістично обмеженою сферою функціонування в писемній літературній мові. Часто *gigantic* використовується при тлумаченні інших слів на позначення великого розміру [6, с. 16].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Афанасьева О. В. Лексическая сочетаемость английских прилагательных, обозначающих большой размер (big / large, vast, enormous, immense, extensive, ample, expansive) в современном английском языке : автореф. дисс. на соиск. учён. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 / О. В. Афанасьева. – М., 1977. – 20 с.
2. Быстрова Л. В. Прилагательные со значением “сильный” и “слабый” в современном английском языке (Семантико-статистическое исследование) : автореф. дисс. на соиск. учён. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 / Л. В. Быстрова. – Киев, 1977. – 24 с.
3. Бондарко А. В. Понятия “семантическая категория”, “функционально-семантическое поле” и “категориальная ситуация” в аспекте сопоставительных исследований // Методы сопоставительного изучения языков. – М. : Наука, 1988. – С. 12 – 19.
4. Дзеньдзюра Н. І. Словотвірні гнізда параметричних прикметників : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / Н. І. Дзеньдзюра. – Л., 2010. – 16 с.
5. Линник Т. Г. Параметричні прикметники і їх становлення. – К., Наукова думка, 1982. – 198 с.
6. Стальмашевская Е. В. Однотипные лексико-семантические группы прилагательных со значением “большой” в английском и русском языках : автореф. дисс. на соиск. учён. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 / Е. В. Стальмашевская. – Ленинград, 1973. – 30 с.

UDC811.111'38-312.9

DENYSENKO ILONA, assistant

Bila Tserkva National Agrarian University

STRUCTURE AND FUNCTIONS OF INVERSION IN J. TOLKIEN'S NOVEL-TALES «THE HOBBIT, OR THERE AND BACK AGAIN»

The research is devoted to the inversion phenomenon in English, namely its structural and semantic peculiarities and functions on the material of John Tolkien's novel «The Hobbit, or there and back again». Investigations of English inversion were made by such well-known scientists as Jacobson, Green, Hartwigson, Birner and many others, but the definitive definition of the concept of "inversion" was not proposed. However, there is no single and integral classification that would exhaustively characterize the features of the structure and inversion functions.

The purpose of the study is to consider the complexity of detailing and nominating the concept of "inversion", to analyze known classifications of the phenomenon on the material of John Tolkien's work to find out the specifics of constructing different types of inversion in grammatical peculiarities, and also to consider inversion functions.

Key words: inversion, prepositional part, postpositional part, locative inversion, noun inversion, verb inversion, adjective inversion.

It has long been a primary goal of linguistic research to make explicit the implicit competence possessed by a native speaker of language, but only in recent years has the relationship between form and function in discourse been recognized as an internal part of this competence. One of the syntactic options available in the English language is inversion.

While many attempts have been made to ascribe a function to inversion no function yet proposed can adequately account for the distribution of inversions occurring naturally.

Many constructions in many languages have been termed «inversion», but while many researchers have dealt with inversion, few have attempted to define it. Likewise, although much has been written specifically about locative inversion, little has been said regarding its definition or how it is to be distinguished from other inversion types. Inversion is defined so as to exclude related phenomena such as subject-auxiliary inversion, preposing, *there*-insertion. An inversion is a sentence in which the logical subject appears in post-verbal position while some other, canonically post-verbal, constituent appears in clause-initial position. Many researches such as Aissen, Hankamer, Jakobsen and Green have claimed that inversion is triggered by, or otherwise preceded by and dependent on, preposing. Inversion is defined as subject-auxiliary inversion (SAI) («*Am I very tired!* »; «*Never a ripple did he make*») has sometimes been classified together by researchers such as McCawley, Green.

Categorizing inversion types based on the type of preposed constituent they contain, there are five major classes of preposed elements: Preposition-Preposed (PPs), Verb-Preposed (VPs), Adjective-Preposed (AdjPs), Noun-Preposed (NPs), Adverb-Preposed (AdvPs) inversions.

PP-initial inversions have probably been the most frequent studied inversion type being under the rubric of «locative inversion». Locative inversion, though often discussed in the literature, has usually been defined by example only, and the relationship between locative inversion and other inversion types has generally been left unspecified:

«***In a moment*** it spread to the others»; «***Deep down here*** by the dark water lived old Gollum, a small slimy creature».

VP inversion refers to inversions with a preposed verb phrase: «***May*** it soon cleave goblins once again»; «...while ***did*** they stop, and by the time...»; «...why ***did*** I ever bring a wretched little hobbit or a treasure hunt»; «while ***did*** a ever leave my hobbit-hole»; «***Had*** he know it, he only just missed.

Inversion with a preposed adjective phrase replaces an adjective before subject. «***Tired*** as he was, Bilbo would have liked to stay a while»; «***Worse*** still it brought thousands of dark-grey and black moths».

NP inversion («*Answers were to be guessed not given*»; «...wizard though he was») and AdvP (preposed noun or locative, directional adverbials).

Hartvigson and Jakobsen and Green group negatives like *nor* and *neither* to the Adv inversion. «*Not until then did they notice that Gandalf was missing*»; «*Nor did they see them*»; «...nor did they have to wonder long where he had been or...» (8, p. 127)

According to researches we do not have one classification of functions of inversion.

Green discusses a wide range of discourse functions that she attributes to inversion: 1) a practical function- to give a speaker time to decide the proper characterization of the

individual who is to be mentioned as the subject; 2) connective functions – indicating the relevance and importance of the postposed subject to the information that has been presented in the prior text; 3) an introductory function – to «set the scene», or locate the referent of the postposed subject not with respect to the prior context, but, rather absolutely; 4) direct quotes- a variety of functions relating to different levels of text structure; 5) emphatic functions – to resolve some apparent disorder in narrative structure, by re-introducing a central character in an unexpected place. Also Green maintains that the connective function is just one among many needed to account for the full range of inversions, this is necessitated in part by her inclusion of subject-auxiliary inversion and quotation inversion in the class of constructions she is considering.

A survey of previous approaches to the discourse function of inversion has shown that none is fully capable of accounting for the distribution of inversion. In particular, approaches based on various principles have proven unable to account for the data due to their assumption that old and new information constitute a single dichotomy. Inversion is indeed sensitive to the level of familiarity of the information represented by the preposed and postposed constituents; however, a comprehensive account of the function of inversion must distinguish among types and degrees of familiarity.

Inversion is defined as a sentence in which the logical subject appears in post-verbal position while some other, canonically post- verbal, constituent appears clause-initially. This definition excludes such superficially similar constructions as a subject-auxiliary inversion, preposing, quotation inversion, *there*-insertion. According to the functions we can not give one clear classification because of difficulty of its nomination and various points of views of researchers. Thus, it provides a promising direction for future researches, including research into other marked syntactic constructions and crosslinguistic studies. This new direction for research on information packaging has the potential to allow linguists to characterize all unclear points.

Although many more constructions must be studied before a definite conclusion about inversion types and functions, the results of this article will help to clarify and distinguish major points of inversion and encourage for further researchers.

REFERENCES

1. Birner B. The syntax and discourse function of locative inversion in English / Birner. – New York: Garland Publishing, 1989. – 235 p.
2. Birner B. The discourse function of Inversion in English / Birner. – New York: Garland Publishing, 2012. – 290 p.
3. Birner B. Informational status and word order: An analysis of English inversion / Birner. // Language. – 1994. – №70. – P. 233–259.
4. Green G. Some wherefores of English inversions / Green. // Language. – 1980. – №56. – P. 582–601.
5. Hartvigson H. Inversion in present day-English / H. Hartvigson, L. Jakobsen. – New York: Odense University Press, 1974. – 256 p.
6. Penhallurick J. Full-verb inversion in English / Penhallurick. // Australian Journal of Linguistics. – 1984. – №4. – P. 33–56.
7. Tolkien J. R. R. The Hobbit, or there and back again / J. R. R. Tolkien // HarperCollinsPublisher– 2011. – 305p.

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ «АГРОНОМІЯ»

Описуються інноваційні освітні технології навчання іноземної мови, аналізуються нові способи для реалізації інформаційно-комунікативних та інтерактивних технологій навчання, пропонуються нові засоби навчання у вигляді комп'ютерних програм, які можна застосовувати під час навчання іноземної мови у вищій школі студентів напряму підготовки «Агрономія». Основну увагу приділено інтерактивній та інформаційно-комунікативній технології навчання у вищій школі.

Ключові слова: інформаційно-комунікативний, інтерактивний, комп'ютерна програма, додаток, технологія навчання.

Сучасна педагогіка не стоїть на місці і розвивається разом із новими ІТ технологіями. Все частіше на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням реалізуються особистісно-орієнтовані, інтерактивні, проектні, інтегровано-розвивальні та модульно-рейтингові технології навчання [2, с.36] за допомогою ІТ технологій. Основним завданням використання ІТ технологій у ВНЗ під час навчання є задіяння і мотивація студента у пізнавальній роботі, створення комфортної та дружлюбної атмосфери, заохочення використовувати іноземну мову в реальному житті і професійній сфері. Сучасна технологія навчання, що поєднала в собі різні технології навчання із застосуванням ІТ технологій прийнято називати ІКТ.

ІКТ технології допомагають як найкраще краще організувати процес інтерактивного навчання, що дозволяє навчити студентів усіма основними мовленнєвими компетенціями, які вимагаються при навчанні іноземними мови у ВНЗ, та залучити їх до різних видів роботи: індивідуальної і групової, роботи в парах і проектах, рольових і ситуативних іграх, мозкового штурму і проблемного пошуку та багато інших [3, с.85]. Викладачі намагаються поєднувати інтерактивні технології навчання із новими ІКТ, для покращення якості та швидкості запам'ятовування мовного матеріалу. За допомогою комп'ютера викладач може не тільки впроваджувати аудіо, відео чи показувати презентації а й розробляти майже все інтерактивне заняття, використовуючи власні комп'ютерні програми, в які закладено роботу з наочністю, аудіюванням, письмом і мовленням.

Існують програми, які допомагають самостійно опанувати мову хоча б на початковому рівні, наприклад, програма TriplePlayPlus, в якій закладено тренування пам'яті, уваги та різних навиків мовлення, але більшою мірою вона спрямована на запам'ятовування лексики. Задіюються методи наочності і аудіо, що відпрацьовуються відповідно за різними темами і рівнями складності. RosettaStone допоможе початківцям у вивченні іноземних мов, навчаючи аудіюванню, мовленню, читанню і граматиці. Основна ціль завдань полягає у тому, щоб навчити розуміти мову шляхом занурення в мовне середовище. Спочатку пропонуються вивчити основні базові слова, а решту потрібно зрозуміти з контексту, а потім відбувається повторення старих слів у різних словосполученнях із додаванням нових. Мовна здогадка і візуальна пам'ять є основою в роботі з даної програмою. Наступна

програма – Duolingo, спрямована на збільшення і засвоєння лексики за темами. Завдання розроблені в ігровій формі за рівнями, у вигляді дерева досягнення. Під час вивчення студент може почути і написати слова.

Додаток Tandem включає живе спілкування. Для цього достатньо завантажити програму і вказати тему обговорення, для вашого співрозмовника. Спілкування відбувається он лайн, у вигляді відео чату. Співрозмовником може бути хто завгодно, але людина з однаковими інтересами і поглядами, не обов'язково і носій мови. Такий вид комунікації допомагає створити більш комфортне середовище для спілкування, прибирає мовні бар'єри.

Програма EFEnglishLive має більш складну структуру завдань, над якою працюють викладачі, які керують розробленими завданнями спеціально для кожного користувача. Окрім індивідуальних занять з граматики, лексики та інших видів мовленнєвої діяльності є можливість закріпити мовний матеріал он лайн з іншими користувачами однієї групи під керівництвом викладача. Дана програма розрахована на користувачів, які бажають отримати більш глибокі знання з мови, тому вона є більш складною за своєю структурою, якщо порівнювати її із попередніми. Завдання розроблені мовними фахівцями за рівнем складності і розраховані на різну аудиторію: за сферами інтересу, за віком або професійним спрямуванням. Кожен користувач може обирати вправи відповідно до своїх інтересів і мовним рівнем без доступу до інтернету, з попередньо завантаженими матеріалами. Її можна встановлювати на різні гаджети: смартфони, ай фони, планшети та використовувати в будь який зручний для вас час: вдома, на роботі, по дорозі. Звичайно, такі завдання доступні лише користувачам EFEnglishLive і є платними.

Відношення до таких способів навчання можуть бути різним, але вони вже увійшли в наше повсякденне життя, а це означає, що вони потрібні. Сучасним студентам не цікаво просто бути присутнім на занятті і виконувати нудні завдання, адже в кожного з них є власні інтереси і різний рівень знань. Тому потрібно застосовувати індивідуальний підхід, який простіше реалізувати за допомогою розроблених програм. Якщо викладачі будуть враховувати індивідуальні особливості кожного студента, вони зможуть зацікавити більшість під час аудиторної чи самостійної роботи, яка проводиться в групах.

Працюючи над темою «Створення електронного галузевого багатомовного інтерактивного словника», вирішено розробити додаток на базі словника, який буде використовуватись під час навчання іноземної мови студентів на пряму підготовки «Агрономія». Кожне заняття включає вивчення певної лексики, яку викладачі будуть заповнювати у словник, або використовувати вже готовий мовний матеріал із нього, для створення інтерактивного заняття з певної теми. Вкінці кожного заняття, студенти матимуть можливість протягом відведеного часу закріпити матеріал і протестуватись в цьому додатку, вибираючи для себе рівень, сферу зацікавленості та спосіб оцінки знань. На нашу думку з'являються нові можливості як для викладача, так і для студента. А головне – студент змотивований і пам'ятає, що вкінці кожного заняття або теми відбувається перевірка знань.

Таким чином інтерактивне заняття, у якому студент не виступає лише слухачем, спостерігачем, а бере активну участь і розуміє, що відбувається на уроці[1, с. 81], можна реалізувати за допомогою ІКТ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Куріч.М. Використання інтерактивних технологій на уроках іноземної мови / М.Куріч // Нова педагогічна думка. – 2013. – №2. – с. 80-83.
2. Кошечко Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі /Н. Кошечко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.Педагогіка. - 2015. – Вип. 1. - с. 35-38.
3. Шмирова О.В. Сучасні підходи використання ІКТ у підвищенні пізнавальної активності студентів під час викладання іноземної мови / О.В. Шмирова, М.М. Носенко // Молодий вчений. - 2017. - №12.1 (52.1). - с. 84 -87.

УДК 398.2:001.89

КАРПЕНКО С.Д., канд. філолог. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗРАЗКІВ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК ІЗ ЗБІРНИКІВ О. АФАНАСЬЄВА

В тезах представлено основні етапи роботи О. Афанасьєва над збірниками казок, куди увійшло тридцять українських текстів, що презентують словесну казкову традицію різних куточків України. Звернуто увагу на повипускове розміщення зразків малої народної прози та зроблено висновки про доцільність використання доробку науковця у сучасних дослідженнях.

Ключові слова: народна казка, українське казкознавство, О. Афанасьєв, збірник казок.

Українське казкознавство у розмаїтті постатей науковців виходить далеко за межі України. Прикладом цьому можуть бути збірники О. Афанасьєва. З 1855 р., за дорученням Російського Географічного Товариства, вчений розпочав публікацію серійного видання «Народних російських казок»[1] (на зразок німецьких, польських багатотомних збірників). У виданні було зреалізовано думку науковців про подання текстів за рубриками, тематикою сюжетів та у варіативному аспекті (відмінні за ходом сюжету казки текстово подавалися у зносках чи примітках із вказівкою локалізації та належності до етнічної групи). До О. Афанасьєва збирачі та видавці традиційно (в дусі романтизму) ставилися до народної творчості, використовуючи її як джерела для авторських літературних творів, або ж подавали тексти максимально наближено до запису (мовознавчий аспект фіксації говірки). Тогочасні упорядники збірників (М. Костомаров, П. Куліш, І. Сахаров, Б. Бронніцин, В. Даль, Г. Квітка-Основ'яненко) поставали перед проблемою збереження тексту та мови казок: вносити редакторські правки до публікацій чи залишати текст недоторканим; записувати всі зразки, що побутують у народі, чи вибирати лише кращі.

Завдання, що довелося вирішувати О. Афанасьєву були досить різноплановими: 1) царська цензура. Під її тиском збирач, упорядник і видавець мали відмовитися від певних текстів, часто від більшої половини рукописного збірника (із деяких зошитів, надісланих до РГТ, брали 2-3 варіанти); 2)

О. Афанасьєв не мав чіткої уяви яким має бути збірник. Матеріал до друку подавався частинами, видання не було викінчено систематизованим. Пізніші перевидання збірника К. Солдатовим, О. Грузинським, К. Азадовським та М. Андрєєвим дещо удосконалили його науковий апарат, проте, чергове перевидання збірника В. Проппом та Е. Мелетинським знову зазнало редакційних уточнень; 3) діалектна барвистість казок: друкувати їх такими як записали, чи підвести під єдиний мовний стандарт. О. Афанасьєв обрав діалектну барвистість і виправляв лише там, де очевидними були мовленнєві помилки, зокрема безграмотна книжна мова записувачів, що дозволили собі «исправление слога и грамматических ошибок». У результаті це могло стати причиною вилучення казки зі збірника; 4) жанровий поділ у О. Афанасьєва фактично був відсутній, тому що теоретичні положення про систему поділу казок на «мифические, былевые и фантастико-юмористические» тільки проектувалися 1834 р. І. Срезневським у листі до І. Снегирева (див. «Ученые записки Московского университета», ч. VI, 1834, с. 145), мали теоретичний/ гіпотетичний характер та потребували ґрунтовного уточнення й деталізації. Вже у другому перевиданні збірника казок О. Афанасьєв використав систему групування казок, запропоновану В. Міллером [2]; 5) усунення різночитань текстів казок, коли всі різночитання у рукописі та збірнику подано у коментарях. У четвертому перевиданні першого збірника вчений звернувся (за порадою О. Грузинського) до так званих зведених текстів (під впливом статті-рецензії О. Пипіна про російські народні казки, вміщеної у третьому випуску «Народних ... казок» 1857 р. як додаток). На думку О. Пипіна та багатьох інших казкознавців, казка належить певному колективу і варто відкидати у варіантах те, що додано одним казкарем і створювати типовий текст казки через підбір, сортування та комбінування варіантів. Якщо записувач у двох варіантах вчував частини одного цілого, то він мав можливість поєднати їх у окремий варіант [3].

Перше видання мало розлогу передмову (18 стор.), де обстоювалася важливість такого дослідження та вказувалися критерії поділу й добору матеріалу. У роботу вченого потрапили записи зібрані українськими етнографами-аматорами та надіслані до РГТ, а також експедиційні матеріали, зібрані у фондах окружних комісій для опису губерній. Збірник ідейно мав об'єднати землі Імперської Росії на прикладі жанрів народної прози (зокрема, казки). Видання стало визначною подією у світовій фольклористиці. Це була перша наукова збірка народних казок, у якій поряд із російськими казками були представлені українські та білоруські сюжети із вказівкою на це. Вісім видань збірника та перевидання вміщували безпосередньо чи у зносках велику кількість зразків української малої казкової та анекдотичної прози. Серед них казки: «Баба-Яга», «Відьма», «Коза-дереза» (I, 1855); «Котигорошек» (III, 1857); «Лисичка-сестричка», «Сонце, місяць і ворон». «Чудесніє коні, коза і свінка», «Сонце, місяць і ворон» (IV, 1858); «Міна», «Чудесная дудка», «Іван Сученко і Білої Полянин» (V, 1861); «Відьма і сонцева сестра» (VI, 1861); «Верліока», «Лубок», «О козі лупленої», «Коза-дереза», «Правда і Кривда» (VII, 1863); найбільше текстів у VIII випуску – «Казка про кравця і вовка», «Казка про козла і барана», «Докучливі казки», «Про вбиту сестру і калинову дудку», «Микита Кожемяка», «Горе», «Дві долі», «Купецька дочка і

служанка», «Про мужика з хитрими загадками», «Вороватий мужик», «Мертве тіло», «Летючий корабель», «Хитрий чоловік», «Чарівне дзеркало», «Об Ивашке – Медвежьем ушке» (1863).

Тексти казок не лише широко презентувати тематику, але й були взяті з різних регіонів, що виражало ще й багатство етнічного говору українського народу. Зважаючи на те, що О. Афанасьєв подавав їх із збереженням фонетичних та лексичних особливостей, на сьогодні ці зразки є гарним матеріалом для фольклористичних та лінгвістичних досліджень. Проте, науковці апелюють до уточнення текстів перед включення до збірників, зіставлення їх з першодруками на сторінках періодичних видань, зокрема повітових часописів. Складність такого процесу пов'язана з плином часу, адже такі джерела вже давно знаходяться у фондах рідкісних видань. Належна пильність сучасного казкознавця є необхідною умовою у збереженні автентичних зразків народної казки, перенесенні їх з одного видання до іншого.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Афанасьєв А.Н. Народныя русскія сказки. Выпускъ 1. – Москва, 1855. – 152 с.
2. Миллер В.Ф. Разбор сказок А.Н. Афанасьєва // 34-е присуждение Демидовских наград. – СПб., 1866. – С. 93-106.
3. Пыпин А. Статья – рецензия // Отечественные Записки, 1856, т.105. – С. 49, 51.

UDK 378.23

MARCHUK V.V., candidate of pedagogical sciences

Bila Tserkva National Agrarian University

MOTIVATIONAL INFLUENCE OF VALUE ORIENTATIONS ON THE HUMAN CONSCIOUSNESS

The article deals with the system of value orientations, the awareness of the person with the values of society, where person is a member, with the criteria for determining values, moral norms, orientation in universal values. The actual state of the social relations, real interrelations of the individual with other people, social communities, and others are analyzed.

Key words: personality, component, value orientation, moral norms, social relations.

Value orientations as a scientific problem attract the attention of a wide range of scientists of different fields of scientific knowledge. It is considered in close connection with the life goals of the individual, the way of life, needs, interests, psychological settings, etc. Such a wide range of issues, tangent to which the essence and character of value orientations are studied, makes it possible to distinguish, at least, several areas of studying this phenomenon.

Investigating the problem of the value orientations formation, the researchers note that their range can be determined by the range of interests of the individual, in the breadth of his connections with the outside world. Taking into account the power of motivational influence of value orientations on the human consciousness, value orientations on work, family, education, public activity and other areas of self-assertion of the individual are allocated.

Of particular interest are studies in which the essence, structure, content of value orientations, their functions in the life of a person and society are determined, typology of both the value orientations and individuals is conducted on the basis of the nature of their value orientations. After all, without finding out the essential properties of value orientations, which, according to many researchers, is an important component of the internal structure of the individual, it will not be possible to find out their determinant role in the transformation processes.

For the classification of the structural components of the system of value orientations, the cultural approach is also used, that is, the structural components of the system of value orientations are classified on the basis of a certain type of culture, guided by the provision that the culture itself is a set of certain values and their practical implementation in various spheres of human life.

Depending on the types of culture, the following main types of value orientations are distinguished: political culture, which includes high political consciousness and activity, the ability to understand the essence of running political events, to respond correctly to them and, accordingly, to it, political value orientations; moral culture and moral value orientations, based on which the focus is on the coordination of individual individuals of their behavior with the interests of other people and society as a whole, knowledge and observance of social and universal moral standards of conduct, to overcome the so-called "double" morality (morality "for self" and "morals" for others); aesthetic culture and, in accordance with it, aesthetic value orientations based on the developed aesthetic perception, the ability to give an estimation of aesthetic in the phenomena of reality, the desire to master the aesthetic culture of the past and modern stages of the development of society.

System of value orientations is an important element of the value relation of a person to the surrounding reality. Value orientation, is a selective attitude of man to material and spiritual values, a system of attitudes such as an attitude, beliefs, and preferences that affect the behavior of the individual. At the same time, this means the positive or negative significance of objects of the surrounding world for an individual, a class, a social group, society as a whole, which manifests itself through the sphere of life, interests, needs, and social relations. Criteria for assessing this significance in moral norms and principles, ideals, goals, installations. As a result of social practice, as noted by researchers, value orientations of an era are involved in shaping the type of personality, its behavioral and mental skills, and in this capacity permeate the whole culture, all universals of this culture.

Value orientations are at the heart of the human worldview, of its moral, political, aesthetic beliefs and tastes, and determine its behavior. Given their importance for human behavior, value orientations are determined as important elements of the internal structure of the individual, embodied in the life experience of the individual, all the totality of his experiences, distinguishing significant, essential for a given person from insignificant, immaterial. The formed value orientations are a kind of "axis" of consciousness, which ensures a person's solidity and manifests itself in a certain type of behavior, in the interests, needs, beliefs.

НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ БІОТЕХНОЛОГІВ

У тезах висвітлено систему роботи з формування термінологічної компетентності під час вивчення дисципліни “Англійська мова за професійним спрямуванням”. Розглянуто принципи використання автентичних відеоматеріалів для формування компетенції на заняттях з англійської мови для студентів біотехнологічних спеціальностей. Розкривається перспектива застосування відеоматеріалів та вимоги до їх відбору.

Ключові слова: автентичні відеоматеріали, навчання, вимоги, термінологічна компетентність, мовленнєва діяльність.

Сьогодні біотехнологія займає передові позиції науково - технічного прогресу і обіцяє докорінно змінити способи вирішення кардинальних проблем охорони здоров'я та навколишнього середовища, багатьох сфер промислового виробництва, забезпечення суспільства продуктами харчування. На сьогоднішній день існує проблема підготовки фахівців для біотехнологічної галузі, з якої експерти пов'язують розвиток ринку праці. Біотехнологія дуже популярна на світовому ринку і підготовка фахівців денної форми навчання дає можливість отримати освіту англійською мовою, що значно розширює можливості для працевлаштування. Біотехнологія в освіті є досить новим предметом, тому в процесі викладання виникають проблеми, з якими доводиться стикатися при організації навчального процесу.

Критерієм якості підготовки студентів біотехнологічних спеціальностей виступає професійна компетентність. Вільне володіння термінологією для майбутніх біотехнологів є запорукою успішної професійної діяльності, тому виокремлюємо термінологічну компетентність[1;52].

На сучасному етапі дуже актуальним є питання застосування не тільки текстів фахового спрямування, але і відео матеріалів, які є предметом обговорення на заняттях, основою для використання в ситуаціях мовлення термінологічної лексики, тобто для цілеспрямованої і продуктивної мовленнєвої діяльності студентів.

Вивчення термінологічної лексики при викладанні іноземної мови професійного спрямування буде тим ефективнішим, чим краще зроблений вибір іншомовного фахового матеріалу. Отже, мета полягає у впровадженні ефективних шляхів щодо вивчення термінологічної фахової лексики, які створюють мотивацію для її вивчення.

Автентичні відео матеріали - це фрагменти або фільми, які не були створені для навчальних цілей, або під будь-який курс мовної підготовки. Проте, цілком можливо використовувати їх на заняттях з іноземної мови, що безумовно підвищить ефективність заняття та зацікавленість тих, хто навчається, допоможе студентам оперувати основними термінами професійного напрямку, формувати мовленнєві навички та вміння, життєво необхідні для реального професійного спілкування[4;64]. Складність у використанні фільмів полягає в тому, що звісно не

завжди можна знайти фільм, який би відповідав темам, що вивчаються. Але нині інтернет - це дуже потужне джерело інформації. Сьогодні існує безліч онлайн-ресурсів, за допомогою яких можна знайти необхідне відео джерело біотехнологічного направлення: “Biotechnologyatthecuttingedge”, “Fermentation“, “AreGMOsgoodorbad”, “FoodTests”. Однією із особливостей вузькоспеціалізованих курсів є наявність певного обсягу нової термінології, яку студенти повинні опрацювати.

Під час роботи з відео сюжетами можна виділити декілька етапів. Під час першого етапу (перед початком перегляду) доцільно використовувати такі типи завдань, які мотивують та налаштовують студентів до праці. Враховуючи різний рівень студентів, можна скласти завдання різного рівня, щоб навіть найслабкіші учні не втратили інтерес до автентичного відео фрагменту.

Під час перегляду відео сюжету вправи та завдання мають на меті подальший розвиток мовної та соціокультурної компетенцій студентів. Прикладами таких вправ можуть бути такі завдання, здогадка незнайомих слів з контексту, заповнення пропусків словами чи фразами, пошук відповідної інформації, відповіді на запитання за змістом відео сюжету.

На наступному етапі (після перегляду відео фрагменту) продовжується опрацювання відеоматеріалу. Доцільними будуть такі вправи, як виправлення інформаційних помилок, вибір правильної відповіді, доповнення речень, поєднання частин речень, відтворення змісту побаченого (усно чи письмово). Якщо рівень групи дозволяє, то можна провести загальну дискусію, рольову гру та інші комунікативні види робіт на занятті. Треба зазначити, що не менш важливим є останній етап - це аналіз ефективності заняття з використанням автентичних відео матеріалів та врахування думки самих студентів щодо ефективності такого заняття. Приймаючи до уваги той факт, що кожна доросла людина має свій стиль оволодіння іноземною мовою та свої улюблені, найбільш ефективні для нього методи, необхідно спокійно сприймати критику тих, хто навчається та пояснювати доцільність та важливість роботи з автентичним відео або аудіо матеріалами. У сучасному світі дуже важливо навчити студентів самостійно вдосконалювати свої навички з іноземної мови та розвивати автономне навчання. Проектна робота, написання реферату або дослідницької роботи з використанням автентичного відео ролику, розробка студентами вправ та завдань до заданого відео сюжету сприяє підвищенню самооцінки та мотивації тих, хто навчається[4;67].

Необхідно також визначити основні принципи успіху роботи з автентичними відео матеріалами:

- відповідність відео сюжету загального рівня володіння іноземною мовою (якщо він не відповідає мовному рівню студентів - це корегується за допомогою градації рівня завдань);

- відповідність тематики відео матеріалу не тільки до теми заняття, але й до загальних захоплень тих, хто навчається (якщо фільм не цікавий, студент втрачає інтерес до нього);

- тривалість відтворення відео матеріалу (якщо фільм триває довго, як правило, студенти втрачають концентрацію уваги, що безумовно зменшує ефективність цього виду роботи);

- тривалість опрацювання відеоматеріалу та різноманітність і доцільність вправ;

- чіткі інструкції щодо виконання вправ або опрацювання відповідних епізодів фрагменту;

- допомога або консультація викладача щодо виконання більш складних завдань (проектів, презентацій з використанням відео роликів) - усвідомлення студентами щодо важливості використання відео матеріалів та опанування навичками самостійної роботи з ними.

Отже, можна зробити висновок, що, хоча робота з автентичними відео матеріалами на заняттях з іноземних мов не є новою тенденцією, вона все ж є цікавою для більшості студентів і, якщо вдало використовується викладачем, то, безумовно, підвищує їх мотивацію та сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу. Використання відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови дозволяє постійно підтримувати у студентів живий інтерес до вивчення мови й уникнути тієї монотонності, що може іноді виникати на заняттях з усної практики за традиційною методикою, коли на вивчення однієї теми виділяється кілька занять, студентам пропонується великий обсяг лексичного матеріалу (що може бути як перевагою, так і недоліком традиційного методу).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Власюк І. Формування-професійно термінологічної компетентності майбутніх економістів // Педагогіка і психологія професійної освіти // Науково –методичний журнал.– 2012.–№1.–С. 50–58.

2. Гринюк Г., Семенчук Ю. Етапи формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів економічних спеціальностей //“Іноземні-мови”.—2006.—№-2.—С.22–27.

3. Кочерган М. Вступ до мовознавства. К.: видавничий центр “Академія”, 2004.—122 с.

4. Леонтьєва Т.П. Досвід і перспективи застосування відео в навчанні іноземних мов / Т.П. Леонтьєва // Нетрадиційні методи навчання іноземних мов у вузі: матеріали респ. конференції. – Мінськ, 1995. – С. 61–74.

5. Ляховицький М.В., Сердюков П.І. Основні напрями використання навчальної техніки нового покоління // Методика викладання іноземних мов. – 1984. – Вип. 13.

УДК 378.015.3:005.32:811.112.2

РЄЗНІК В.Г., ЛОБАЧОВА С.В., старші викладачі

Білоцерківський національний аграрний університет

СУТНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ПОСИЛЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Здійснено теоретичний аналіз наукової літератури щодо ролі та впливу мотивації на навчальну діяльність студентів та виокремлено питання вибору ефективних технологій та методів навчання, які можуть підвищити мотивацію до вивчення німецької мови, спонукатимуть до активності та визначатимуть її направленість.

Ключові слова: мотивація, технологія навчання, зовнішні мотиви, внутрішні мотиви, компетенція, продуктивність навчальної діяльності.

Володіння іноземною мовою сьогодні є необхідною передумовою успішної діяльності кожної людини, а знання кількох іноземних мов відкриває величезні можливості та перспективи. Багатомовність, або здатність спілкуватися більш ніж однією іноземною мовою, входить до “освітнього портфеля” кожного цивілізованого суспільства. Незважаючи на позитивні тенденції, останнім часом спостерігається недостатність мотивації у вивченні іноземних мов та скорочення числа тих, хто вивчає німецьку мову як першу або другу іноземну мову як у середніх школах, так і у закладах вищої освіти.

У зв'язку з вищевикладеним виникає необхідність проводити кропітку роботу з популяризації німецької мови: пояснювати, що її вивчення може стати внеском у майбутнє, що це - нова система мислення, новий образ світу, який сприятиме розвитку відносин з німецькомовними країнами, дозволить поглянути на Німеччину під іншим кутом зору; а також застосовувати більш дієві та ефективні сучасні технології навчання, щоб розвивати та підтримувати зацікавленість у вивченні саме німецької мови.

Відомо, що швидше та краще засвоюють іноземну мову ті, хто вмотивований та націлений на успіх. Підґрунтям є мотив як причина досягнення мети, що спонукає людину до діяльності, спрямовує його на задоволення певної потреби. Мотиви є рушійними силами процесу навчання та засвоєння матеріалу.

Різні аспекти мотивації у вивченні іноземних мов досліджувалися такими науковцями, як С.С.Занюк, Є.І.Пасова, В.П.Кузовлева, Н.А.Насонова, В.В.Ревенко, В.Л.Гулеватий, Р. Гарднер, Е. Десі, Р. Райан, К. Рімер та ін.

Вчені наголошують, що інтерес до вивчення німецької мови обумовлений, по-перше, її статусом у суспільстві, а по-друге, внутрішньою потребою студента отримати хороші знання з предмету. Тому мотиви слід поділяти на *зовнішні* (соціальні) та *внутрішні* (пізнавальні). Зовнішні мотиви спрямовані на взаємодію студента з соціумом. Це може бути робота на спільному українсько-німецькому підприємстві, навчання у Німеччині, кар'єрний зріст тощо. Внутрішні мотиви визначаються змістом навчання, спрямовані на самовдосконалення, оволодіння новою діяльністю, рішення дослідницьких завдань, збагачення власного досвіду: бажання говорити мовою великих вчених та поетів, вивчення німецької мови як обов'язкового предмета, отримання високої оцінки, успішне складання іспиту. Взаємодіючи між собою, зовнішні та внутрішні мотиви складають *мотивацію*: комплекс заходів, спрямованих на підвищення інтересу до вивчення німецької мови та успішне оволодіння нею, що включає зовнішні та внутрішні чинники вивчення, технології навчання, пізнавальну діяльність студентів, спрямовану на досягнення поставленої мети

Завдання викладача полягає в тому, щоб роз'яснити необхідність та важливість вивчення німецької мови, визначити мету та кінцевий результат роботи, надихнути студентів, обрати такі технології навчання, які розвивають, а не перевантажують.

Огляд наукової літератури дає підстави стверджувати, що особливою популярністю користуються сьогодні такі технології, як навчання у співпраці, проектна методика, використання Інтернет-ресурсів. Вони допомагають

реалізувати особистісно-орієнтований підхід, забезпечують індивідуалізацію та диференціацію навчання з урахуванням здібностей, рівня володіння іноземною мовою, вподобань та інтересів студентів. Саме поняття “технологія навчання” слід розглядати як упорядковану сукупність дій, операцій або процедур, які інструментально забезпечують досягнення прогнозованого результату в умовах освітнього процесу.

Дослідниками було розроблено алгоритм роботи з підвищення мотивації до вивчення німецької мови серед студентів, який включає низку послідовних дій:

- виявлення причин відсутності / зниження мотивації у процесі вивчення німецької мови;
- підбір технологій навчання, які сприяють підвищенню мотивації;
- застосування відібраних технологій навчання на заняттях;
- проведення підсумків роботи шляхом оцінювання викладачем та самооцінювання досягнутих результатів студентами.

Для успішної реалізації вищезгаданого алгоритму було підібрано ефективні технології навчання. А саме:

для формування адекватного уявлення про Німеччину та її жителів (проектна робота, електронне листування з однолітками з німецькомовних країн, організація виставок та фотовиставок з коментарями німецькою мовою, зустрічі з носіями мови, участь у лінгвокраїнознавчих конкурсах та вікторинах тощо). Запропоновані технології формують *соціокультурну компетенцію*.

для подолання інтерференції та кращого засвоєння матеріалу (навчання у співпраці, зіставлення з рідною або першою іноземною мовою, застосування інформаційних технологій, виконання диференційованих завдань за рівнем складності). Дані технології розвивають *комунікативну та навчально-пізнавальну компетенції*.

для подолання мовного бар'єру, підвищення самооцінки, впевненості в собі та своїх знаннях (робота у ланцюжку “Kettendarbeit”, диференційовані завдання для обміну інформацією між студентами, робота в команді - Student Team Learning, вчимося разом - Learning Together, презентація, підготовка повідомлень, ігри). Наведені технології розвивають граматичні та лінгвістичні компоненти *комунікативної компетенції*, стимулюють *компенсаторну та дискурсивну компетенції*.

для очевидності досягнення результату навчання (виконання розвиваючих посильних завдань, підсумкових тестів, оцінка засвоєння матеріалу з боку викладача та студента “Feedback”, заповнення мовного портфеля). За допомогою даних технологій реалізується *соціолінгвістична компетенція* (здатність обирати та використовувати адекватні мовні форми та засоби відповідно до мети та ситуації спілкування тощо).

Отже, посилення мотивації до вивчення німецької мови студентами можливе у поєднанні внутрішніх (статус вивчення іноземної мови в конкретному соціумі або культурному контексті, ціннісні орієнтири суспільства, майбутня професійна діяльність) та зовнішніх (наявність цільової установки на необхідність вивчення, очевидність кінцевого результату, застосування ефективних технологій навчання)

факторів навчання, що у свою чергу матиме значний вплив на продуктивність навчальної діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Занюк С.С. Почуття компетентності у студентів таучнів як компонент мотивації учіння / С.С.Занюк // «Проблеми загальної та педагогічної психології». Збірник наукових праць Ін-ту психології імені Г.С.Костюка АПН України. – Т. II, ч. 2. – К.: Волинські обереги, 2000. - С.153-161.
2. Карпінець Л. Використання інтерактивних та інформаційно-комунікативних технологій у навчанні іноземних мов як передумова розвитку творчої особистості / Л. Карпінець // Молодь і ринок. №6 (89). -2012. - С.118-122.
3. Колкер Я.М. Практична методика вивчення іноземних мов / Я.М.Колкер. – М.: ИЦ «Академія». - 2000. - 264 с.
4. Латишев Л.К. Теорія, практика та методика викладання / Л.К.Латишев. – М.: ИЦ «Академія». - 2003. - 192 с.
5. Насонова Н.А. Передача інформації в процесі вивчення іноземної мови / Н.А.Насонова // Збірник матеріалів наук.-метод. конф., 21- 22 травня 2002 р. – Т.2. – Вінниця: Універсам – Вінниця, 2002. - С.241-243.
6. Gardner R.C. Attitudes and Motivation in Second Language Learning / R.C.Gardner, W.E.Lambert. – Rowley: NewburyHouse, 2012. – 451 p.
7. Riemer, Claudia. Motivation. In: Hallet, Wolfgang/Königs, Frank G.(Hrsg.): Handbuch Fremdsprachendidaktik. – Seelze-Velber: Kallmeyer, 2010. - 399S.

УДК 378.22.06/.015:63

ТКАЧЕНКО О.В., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАГІСТРА-АГРАРІЯ – ВАЖЛИВЕ ПИТАННЯ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ

Здійснено теоретичний аналіз наукової літератури щодо професійно-педагогічної підготовки магістрантів у закладах вищої аграрної освіти, який став основою обґрунтування важливості даної підготовки фахівців для сучасного агропромислового комплексу нашої держави.

Ключові слова: магістр-аграрій, професійно-педагогічна підготовка, вища аграрна освіта, професійне навчання.

Основна частина. Сьогодні професійна підготовка майбутніх магістрів-аграріїв є одним із пріоритетних завдань системи вищої аграрної освіти, в основу якої входить професійно-педагогічна компетентність викладача закладу вищої освіти. Втім, сьогодні більшість викладачів закладів вищої аграрної освіти є випускниками закладів вищої освіти, де психолого-педагогічна підготовка дуже обмежена. Враховуючи проблемність цього питання, одним із важливих завдань професійного навчання є підготовка професіонала цілісних знань та вмінь, конкурентно-спроможного фахівця аграрного профілю, готового до професійного зростання і самореалізації у сучасних економічно розвинених умовах. Тому одним з головних завдань закладу вищої освіти аграрного профілю на сучасному етапі є побудова такого процесу навчання, який став би основою формування педагогічної і професійної діяльності по підготовці і вихованню магістрів-аграріїв і сприяв би

підвищенню рівня їх культури, розширенню кругозору, умінню творчо відноситися до своєї праці.

Проблема професійно-педагогічної підготовки магістрантів у закладах вищої освіти непедагогічного спрямування, насамперед, агрономічного є предметом дослідження багатьох учених. Зокрема: І. Бендери, О. Заболотнього, П. Лузана, В. Лозовецької, В. Манько, Ю. Ніколаєнко, О. Полозенка, В. Свистун, Л. Шовкун та ін.

Щодо нормативно-правової бази – для якісної професійної підготовки магістрів в Україні становлять: Закон України «Про вищу освіту», «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки», Постанова Кабінету Міністрів України № 7787 від 27 серпня 2010 р.) «Про перелік напрямів і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у закладах вищої освіти за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра» та ін.

У Законі «Про вищу освіту» (Стаття 5. Рівні та ступені вищої освіти) щодо магістерської підготовки зазначено, що другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

В освітньо-кваліфікаційній характеристиці спеціальності «Магістр» зазначається, що «фахівець освітнього ступеня «Магістр» – особа, яка на основі освітнього ступеня «Бакалавра» здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання інноваційного характеру, достатні для продукування нових знань і виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певній галузі економічної діяльності. Магістр має освітній рівень «повна вища освіта» і призначений для виконання науково-дослідних, педагогічних та (чи) управлінських функцій, що пов'язані з циклом існування об'єкта його діяльності».

Водночас у «Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 2. Сільське господарство та пов'язані з ним послуги» зазначено, що в категорії «Професіонали» у загальній характеристиці професії «Агроном-дослідник» передбачено підготовленість до педагогічної діяльності: «В умовах навчального закладу виконує обов'язки викладача навчальної дисципліни агрономічного циклу, в умовах адміністративної структури – обов'язки менеджера в галузі агрономії».

Та, в супереч цьому, магістерська програма професійної підготовки майбутніх магістрів-аграріїв не передбачає детальної педагогічної складової, однак на практиці фахівці означеної спеціалізації є потенційним резервом науково-педагогічних кадрів закладів вищої аграрної освіти.

Так, професійно-педагогічна підготовка це складний та різносторонній процес оволодіння професійними знаннями і навичками, та вмінням використовувати їх як для роботи у навчальному закладі, так і в науково-дослідній роботі. А тому

професійно-педагогічна підготовка магістра-аграрія у закладах вищої аграрної освіти повинна спрямовуватись на: професійне зростання, поглиблене оволодіння знань, компетентнісне зростання, передбачене кваліфікаційною характеристикою фахівця такого рівня; професійне, особистісне зростання, на активну позицію, творчу самореалізацію, сприяє побудови індивідуальної освітньої траєкторії, вільний вибір власного професійного зростання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-кваліфікаційна характеристика магістра за спеціальністю 8.130102 «Агрономія». Напряму підготовки 1301 «Агрономія». Кваліфікація 2213.1 «Агроном-дослідник» / Офіційне видання МОН України. – Київ, 2006. – 42 с.
2. Кулько В. А. Сутність і структура готовності майбутніх аграріїв до професійної діяльності. Вісник Запорізького національного університету. Педагогіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/80/14061-sutnist-i-struktura-gotovnosti-majbutnix-agrariiv-do-profesijnoi-diyalnosti.html/> – Загол. з екрану. – Мова укр. Загол. з екрану. Мова укр.
3. Лузан П. Г. Теоретичні і методичні основи формування навчально-пізнавальної активності студентів у вищих аграрних закладах освіти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Петро Григорович Лузан. – Київ, 2004 – 58 с.
4. Національна стратегія розвитку освіти України на 2012–2021 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf. – Загол. з екрану. – Мова укр.
5. Полозенко О. В. Організаційно-методичні умови удосконалення педагогічної діяльності викладача вищого аграрного навчального закладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Оксана Василівна Полозенко. – Тернопіль, 2003. – 19 с.
6. Про схвалення Концепції реформування і розвитку аграрної освіти та науки. Розпорядження від 6 квітня 2011 р. №279-р / Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/279-2011-%D1%80>. – Загол. з екрану. – Мова укр.
7. Свистун В. І. Підготовка майбутніх фахівців-аграріїв до управлінської діяльності: монографія / Валентина Іванівна Свистун. – Київ: Наук.-метод. центр аграрної освіти, 2006. – 343 с.

УДК 378.22.015.3:33

ПОГОРІЛА С.Г., ТИМЧУК І.М., кандидати пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА НАСИЧЕНІСТЬ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ З ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

Розглядається проблема психолого-педагогічної насиченості у змісті підготовки магістрів з економіки і підприємництва у процесі навчання в закладі вищої освіти. Акцентується увага на основних психолого-педагогічних компонентах змісту підготовки магістрів, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності.

Ключові слова: психолого-педагогічні знання, викладач закладу вищої освіти, професійно-педагогічна підготовка магістрів з економіки і підприємництва.

Сьогодні перед вищою школою постає проблема підвищення якості підготовки кваліфікованих фахівців для всіх галузей, зокрема магістрів з економіки і підприємництва, здатних глобально мислити та пристосовуватись до соціальних змін у суспільстві. Ця якість залежить від певних умов, серед яких особливе

значення має поєднання педагогічної та психологічної складових змісту професійно-педагогічної підготовки магістрів з економіки і підприємництва. Психолого-педагогічна насиченість змісту навчання та освіти студентів дозволить у процесі навчання сформуванати аналітичні, прогностичні, проєктивні та рефлексивні вміння студентів, які відіграють надзвичайно важливу роль у становленні магістра як викладача вищої школи.

Оскільки освітньо-кваліфікаційний рівень магістра дає право на викладання у закладі вищої освіти, то обов'язковим компонентом магістерської підготовки є викладання дисциплін психолого-педагогічного циклу.

Вивченню окремих питань професійно-педагогічної підготовки присвячені праці відомих вітчизняних та зарубіжних учених.

Так, проблеми особистості викладача вищої школи та його педагогічної діяльності, досліджували В. Бобрицька, В. Гашимова, О. Гура, В. Гриньова, І. Зязюн, М. Євтух, О. Дубасенюк, В. Кан-Калик, Н. Кузьміна та інші вчені.

Психолого-педагогічні знання, практичні вміння формуються під час вивчення психолого-педагогічних дисциплін у закладі вищої освіти.

У процесі оволодіння ОКР бакалавр навчання студентів було спрямоване на формування спеціаліста економічної галузі з орієнтацією на основний об'єкт його майбутньої діяльності – знакову систему, що вимагало концентрації зусиль і щодо формування відповідних професійно важливих якостей.

Діяльність науково-педагогічного працівника зорієнтована на особливий об'єкт – людину, що, у свою чергу, зумовлює доцільність вироблення в магістрів людиноцентричних властивостей. З огляду на дане, суттєвими для них є знання щодо функцій викладача вищої школи, його педагогічних здібностей, компонентів його професійної компетентності, серед яких формуванню таких професійно важливих якостей, як дотримання педагогічного такту, толерантності має бути приділена серйозна увага.

Всі рішення, вчинки та висловлювання, що приймаються, виявляються та продукуються викладачем у процесі взаємодії зі студентами, викликають відразу їх оцінні судження, які належать дорослим людям і мають ознаку «вироку» - оцінку викладача очима студентів з професійної точки зору.

Важливими завданнями підготовки магістрів з економіки і підприємництва до професійно-педагогічної діяльності є: поглиблення, розширення, інтеграція знань з педагогіки; практичне опанування студентами магістратури різними формами організації навчального і виховного процесів у закладах вищої освіти; виховання у магістрантів особистісних якостей майбутнього педагога, відповідального ставлення до виконання ролі викладача, прагнення постійно займатися самонавчанням, саморозвитком, самовдосконаленням [1, с.6].

Майбутні викладачі економічних дисциплін мають володіти знаннями про: професійно спрямовані параметри (любов до студентів і професії, відданість своїй справі та ін.); інтелектуальні параметри (гнучкість, варіативність, самостійність мислення, увага, уява та ін.); індивідуально-психологічні якості (стриманість, вимогливість, спостережливість); соціально-психологічні якості (повага до людини, комунікативність, справедливість та ін.) індивідуальності [2, с. 61].

Викладачеві закладу вищої освіти має бути властивою інтелігентність, яка проявляється в морально-поведінковому стилі викладача, закріплюється в глибині його професійної обізнаності та широчині загальнокультурної впливовості, тонкощах естетичних поглядів, смаків та ідеалів [3, с. 137].

Особливу увагу у процесі професійно-педагогічної підготовки магістрів з економіки і підприємництва слід приділяти розгляду рис викладача як творчої індивідуальності. Вони сприяють адаптації науково-педагогічних працівників до професійно-педагогічної діяльності та мотивації професійної творчості [4, с. 76-82].

У профільній діяльності викладач вищої школи послуговується різними засобами спілкування, серед яких словесні є головними, а тому психолінгвістичному аспекту цієї діяльності має бути приділена певна увага.

Доречно акцентувати увагу студентів на функціях мовленнєвої діяльності педагога вищої школи. До них належать: інформативна, завдяки реалізації якої, як відомо, відбувається процес викладання, тобто передачі та сприймання нової професійної або загальнокультурної інформації; орієнтаційна, за допомогою якої здійснюється практична орієнтація студентів на виконання тієї чи іншої діяльності - лабораторних робіт, домашніх завдань, написання рефератів тощо; апелятивна, яка спрямована на запрошення аудиторії до співпраці з викладачем; конативна, за якою суб'єкт процесу навчання звертається до певного об'єкта, адресуючи йому свою пропозицію; емоційна, при здійсненні якої виявляються почуття або емоції; комунікативна, що спрямована на встановлення комунікації (знайомство, контакт в навчальній, поведінковій, побутовій сферах) між суб'єктом та об'єктом процесу навчання й виховання; волюнтативна, яка забезпечує підпорядкування об'єкта вимогам суб'єкта, змушує його виконувати певні нормативи поведінки і звертання, ввічливості та етикету; мотиваційна, яка дозволяє учасникові навчально-виховного процесу виявляти мотиви своїх дій та рішень; розвивальна, завдяки якій відбувається розвиток тієї чи іншої сфери особистості; організаторська, коли суб'єкт процесу організовує аудиторію студентів, налагоджує спільну діяльність того колективу, з яким він працює; управлінська, завдяки якій мовленнєва діяльність стає подібною до організаторської, але містить дещо відмінні від неї інструктивно-розпоряджувальні елементи у процесі учіння [1; с. 47].

Тож упровадження в практику організації навчального процесу магістрів з економіки і підприємництва вище зазначених психолого-педагогічних компонентів значною мірою підвищить стан готовності майбутніх фахівців до професійно-педагогічної діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вітвицька С.С. Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу / Практикум з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. / С.С.Вітвицька – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
2. Гриньова В. М. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу / В. М. Гриньова // Вища освіта України. – 2006. – № 4. – С. 61.
3. Галузинський В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. – К. : Інтел, 1995. – 168 с.
4. Лузік Е. В. Креативність як критерій якості в системі підготовки фахівців профільних ВНЗ України / Е. В. Лузік // Вища освіта України. – 2006. – № 3 – С. 76–82.

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАПОРУКИ УСПІШНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Наукова розвідка присвячена виявленню компонентів соціокультурної компетентності, володіння якими є запорукою ефективного спілкування представників різних культур, та передумов її формування у студентів.

Ключові слова: соціокультурна компетенція / компетентність, фонові знання, внутрішньо-особистісний компонент, інструментально-операційний компонент.

Згідно зі Стратегією реформування вищої освіти (ВО) в Україні до 2020 року, метою якої є створення конкурентоспроможної національної системи ВО, інтегрованої у Європейський простір, передбачена інтеграція ВО і науки України. Досягнення останньої має відбутися шляхом підвищення частки та якості дослідницької та інноваційної діяльності у закладах ВО, підвищенням рівня компетентності здобувачів ВО, шляхом інтеграції у світовий освітній простір тощо.

Підготовка фахівців філологічних спеціальностей передбачає формування комунікативної компетентності. Наразі теза про те, комунікативна компетенція є необхідною складовою міжкультурної комунікації не потребує доказів. Численні приклади вказують, що знання власне вербального коду – мови – й правил її використання недостатньо для успішної комунікації з носієм іноземної мови. Необхідно також володіти „надкодовими” знаннями, тобто такими, що належать до невербального коду культури. Тут перед нами виникає ціле коло питань, адже розбіжності між (щонайменше) вдома культурами такі численні: на що саме з усього багатства чужої культури слід звертати увагу майбутніх спеціалістів? Яким чином мова відбиває і задає параметри культури?

Сучасна лінгвометодика характеризується переходом від структурно-семантичного підходу у вивченні мов до залучення національно-культурного компонента як необхідного джерела трансляції національної культури та розвитку комунікативної свідомості мовця. Комунікативні бар'єри, що виникають між носіями різних культур, призводять до неефективного спілкування. Однією із передумов такого спілкування є брак або відсутність соціокультурної компетенції.

Соціокультурна компетенція (СКК) – це комплексне явище, яке охоплює набір компонентів, які відносяться до різноманітних категорій. Одні вчені виділяють такі компоненти СКК: лінгвокраїнознавчий, соціолінгвістичний, соціально-психологічний та культурологічний. На думку В. Сафонової, в структурному плані СКК включає загальнокультурну, країнознавчо-марковану, культурознавчу, соціолінгвістичну та соціальну компетенції людини [3, с. 58].

Питання формування соціокультурної компетенції як одного з показників готовності особистості до міжкультурної комунікації розглядалися такими вченими як М. Аріян, Н. Бориско, Н. Гез, І. Зимня, Н. Ішханян, С. Козак, О. Коломінова, З. Корнаєва, О. Леонтьєв та ін.

Формування соціокультурної компетенції на заняттях іноземної мови передбачає обов'язкове ознайомлення з культурною спадщиною інших країн. Це не

лише допомагає студентам краще зрозуміти певний народ, мова якого вивчається, але й розвиває в нього інтерес до навчання, запобігає «комунікативній нерівності», тобто вибудовує систему спільних для комунікантів фонових знань. Так, наприклад, під час роботи із текстом у студентів виникло труднощі при перекладі речення із лексемою *Harrods*. Якби студенти мали уявлення про денотат, позначуваний цим хрематонімом (*Harrods* – один з найбільших у світі універсальних магазинів Лондону), то значення речення було б одразу зрозумілим. Спілкування як знакова взаємодія комунікантів можлива лише у тому випадку, якщо вони мають спільні енциклопедичні знання про реальний світ і про засоби спілкування (мову). Тобто, ніякої передачі думки між адресатом і адресантом не відбувається. Слухач сам створює інформацію, зменшуючи неточності шляхом взаємодії у власній когнітивній області. Ю. Лотман стверджував, що при комунікації відбувається перетин двох неідентичних мовних просторів мовця і слухача [2].

Без сумніву, соціокультурна компетентність – це інтегральна якість особистості, яка дозволяє людині на основі відрефлексованої наявної системи знань визначати свої ціннісні переваги, виходячи з яких конструювати свою поведінку й відносини з партнерами, надавати конструктивну відповідь на проблемні ситуації в системах відносин „Людина – людина”, самореалізуватися в конкретних культурно-історичних умовах власної життєдіяльності [1].

Більшість дослідників пропонують розглядати структуру соціокультурної компетентності в єдності двох її складових: внутрішньої й зовнішньої. *Внутрішньо-особистісний компонент* передбачає особистісну зрілість педагога, його готовність до прояву соціокультурної компетентності, тобто здатність зробити адекватний вибір. *Зовнішній, або інструментально-операційний компонент* передбачає навички організації такої діяльності й спілкування, у яких здійснюється дійова реалізація тієї внутрішньо-особистісної підготовленості.

ССК передусім спрямована на: 1) розвиток світогляду студентів та їх підготовку до сприйняття себе як носія національних цінностей, до взаємозв'язку з усіма людьми Планети в пошуку вирішення глобальних проблем; 2) розвиток загальної культури студентів, загальнолюдських цінностей, усвідомлення миротворчих обов'язків і відповідальності за майбутнє своєї країни; 3) навчання етиці дискусійного спілкування й взаємодії з людьми різних поглядів та різних національних культур; 4) розвиток умінь студентів використовувати надбані соціокультурні знання, уміння і навички відповідно до ситуацій спілкування в процесі комунікації; 5) потреба в самоосвіті.

Формування СКК у вищих навчальних закладах наразі забезпечується низкою таких дисциплін як практичний курс іноземної мови, країнознавство, лінгвокраїнознавство, теорія та практика перекладу і т.д. Деякі ВНЗ додатково створюють мовні центри, що сприяють усуненню розриву між теоретичним матеріалом та його практичним використанням, провадять зустрічі з носіями мови, організують заходи, забезпечують автентичною художньою та науковою літературою, сучасною періодикою мовою, що вивчається, аудіо-, відеоматеріалами, різноманітними словниками тощо. Такий навчальний матеріал

має пізнавальну цінність, стимулює навчальну діяльність, сприяє розширенню світогляду студентів.

Зважаючи на всі ці аспекти, у процесі формування соціокультурної активності студентів центром уваги викладача, який цим процесом керує, повинна бути не адаптивна активність студентів (виконання вправ, завдань за класичними шаблонами, сліпе копіювання моделей, зразків та ін.), а усвідомлення кожним студентом узагальнених принципів і пошук нових форм самоаналізу, самоконтролю, самооцінки.

Отже, за умови загальних процесів глобалізації, трансформації українського суспільства, формування нової парадигми ВО, особистісно-орієнтованого навчання основ наук, гуманізації освіти підвищується роль гуманітарних наук як джерела знань про країну та світ і її статус. Тому одним із пріоритетних напрямів підготовки майбутніх філологів є залучення студентів до міжкультурного спілкування, формування в них комунікативної компетентності та її важливого складника – соціокультурної компетентності, необхідної для здійснення міжкультурного спілкування в сучасному полікультурному соціумі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Коноваленко Л. Формування лінгвокультурної компетентності студентів як один із способів подолання комунікативних бар'єрів / Л. Коноваленко, А. Шелякіна // Гуманітарні освіта в технічних вищих навчальних закладах. – №28 – Київ, 2013. – С. 320–328.

2. Лотман Ю.М. Культура и взрыв / Ю. М. Лотман // Семиотика. – М.: Гнозис; Изд. группа «Прогресс», 1992. – 272 с.

3. Сафонова В. В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций / В. В. Сафонов. – Воронеж: Истоки, 1996. – 237 с.

УДК811'111'25:378.147

ГЕТЬМАНТ. Є., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

CONSECUTIVE TRANSLATION TRAINING AS AN ALTERNATIVE FORM OF CLASSES WITH THE STUDENTS-PHILOLOGISTS ON THE THIRD YEAR OF STUDYING

This report deals with teaching activities, which are suggested for improvement the skills of consecutive translation. Practical implementation of the given group of exercises may be an efficient method for training the key interpreting activities provided the holistic approach.

Key words: skills, presentation, visualization, precise information, role plays, consecutive interpretation, prediction, oral interpretation, note taking for consecutive interpreting.

Apparently, one of the main purposes of including training into the curriculum is to avoid monotonous manner of teaching along with bringing more vividness into the learning process. Students get more emotionally involved, anticipating some unpredictable situations where they are challenged to think and act in a real time scale. From the one hand the continuity and considerable duration of the process (1.5-2 hours) may be viewed as negative feature as participants get tired and lack concentration. But

from the other hand being under such circumstances they are given a robust impetus to get totally involved into the translation process.

Traditionally consecutive interpretation is taught in the first or second term of the third year in the departments of translation in Ukrainian universities. This fact is explained by the following: such crucially necessary skills as reading, writing, textual analysis and vocabulary are intensively acquired by students in the first two years within numerous learning subjects, namely foreign language practice, translation practice, stylistics, lexicology, theoretical grammar, contrastive typology (including contrastive phonetics, contrastive grammar, contrastive lexicology and contrastive stylistics). Therefore preliminary consecutive translation exercises which are aimed to prepare students for the future training are inextricably linked with their background knowledge. For this reason it is essential for the beginning of the semester (from two to four weeks) to be spent on sharpening of the following skills: fast reading, skimming, scanning and reading comprehension. Above mentioned activities will make students capable to speed up their reading and grasp the information they are working on as quickly as it is possible. In the further activity which precedes the training involves the range of diversified exercises which may be grouped into the following categories:

Comprehension of a native language text.

- 2) Setting logical connections.
- 3) Sharpening analytical skills.
- 4) Developing lexical guessing.
- 5) Parsing and chunking.
- 6) Paraphrase.

The above-mentioned exercises aim at enabling students to produce correct, coherent and fluent translations. However, all those exercises are in-class activities. It is obvious that real-life conditions will be different and sometimes more difficult. Therefore, the students should be prepared to solve various problems before they work in real-world conditions. For example: In order to expose the students to different styles of writing and document structures, texts of considerable difficulty and complexity should be chosen. Though text types and topics may vary according to market demand, a sight translation course syllabus design should include the following text types: Commercial and economic texts, e.g. real-world texts on current world economic and financial issues, international trade and business, scientific and technical texts, e.g. medicine, environment, computer science, journal articles, manuals, patents, political and legal texts.

In conclusion, it should be noted that training time is the time to introduce students to the real-life process of translation. They should be made aware of the fact that there are many factors which may act as constraints on the process. Their role is to make certain decisions in order to maneuver among those factors.

BIBLIOGRAPHY

1. De Bot, Kees. 1995. The bilingual lexicon: modality effects in processing. *Journal of psycholinguistic research* 24: 289-298. De Bot, Kees. 1995. The bilingual lexicon: modality effects in processing. *Journal of psycholinguistic research* 24: 289-298.

2. De Bot, Kees. 1992. A bilingual speaking model: Levelt's 'speaking' model adapted. *Applied linguistics* 13: 1-24.

3. Cokely, D. 1992. *Interpretation: a sociolinguistic model*. Burtonsville, MD: Linstok Press.

4. De Bot, Kees. 1995. The bilingual lexicon: modality effects in processing. *Journal of psycholinguistic research* 24: 289-298.

5. Bock, J. 1986. Meaning, sound and syntax: lexical priming in sentence production. *Journal of experimental psychology: learning, memory and cognition* 12: 575-586.

УДК 61:001.4:37

НОСЕНКО М.М., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ У СФЕРІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ЗА ДОПОМОГОЮ ГРЕКО-ЛАТИНСЬКИХ ПРЕФІКСІВ

У дослідженні акцент поставлено на системному аналізі явища префіксального способу термінотворення та виявлення його закономірностей, що зумовлено високою частотністю використання греко-латинських терміноелементів у ветеринарній термінології.

Ключові слова: термінотворення, греко-латинські префікси, ветеринарна термінологія, латинська мова, терміноелементи.

Оволодіння професією відбувається в процесі послідовного оволодіння професійною мовою, в тому числі і системою спеціальних понять та термінів, які складають її основу. Сучасна ветеринарна термінологія – надзвичайно широка і складна система термінів. Її специфіка полягає у багатовіковому застосуванні латинської мови та давньогрецьких терміноелементів. Вивчення латиномовної термінології, безсумнівно, надзвичайно важливе, оскільки саме з її опанування й починається професійна освіта майбутнього ветеринара.

Під час вивчення медичної та ветеринарної термінології на заняттях латинської мови важливе місце відіграє розуміння основних законів термінотворення та значення терміноелементів. У нашому дослідженні ми зосередимося саме на префіксальному способі термінотворення. Префікси не змінюють повністю значення слова, а лиш надають йому певний смисловий компонент, що вказує на локалізацію (вище, нище, зверху, ззаду), перебіг у часі, заперечення, тощо.

Оскільки префікси походять від прийменників, їх значення відповідно співпадають. Щоправда деякі префікси набули переносного значення. Як то, у давньогрецького префікса *para* (біля, поруч) розвинулося переносне значення «відхилення, невідповідність». Наприклад, *paranasalis* – навколоносовий, а *parannesia* має значення «спотворення спогадів, обмани пам'яті», термін «*paratyphus*» є загальною назвою інфекційних хвороб, що характеризуються деякими клінічними проявами, схожими на черевний тиф.

Грецькі та латинські префікси мають широкий спектр застосування у різних підсистемах медичної та біологічної термінології. При цьому в анатомічній номенклатурі переважають латинські префікси, а в патологічній анатомії, фізіології, клінічних дисциплінах – префікси грецького походження.

У цілому відповідно семантиці префікси можна поділити на три групи: із антонімічним значенням, означення сили й інтенсивності ознаки та неповноти ознаки

При утворенні ветеринарних термінів використовуються здебільшого префікси грецького та латинського походження: a-/an-, anti-, de-, dis-/dys-, eho, ecto-, endo-, hyper-, hupo-, ana-, apo- тощо. Слід звернути увагу на те, що деякі префікси з вищенаведеного ряду є синонімічними по відношенню до власне українських префіксів. Так, наприклад, префікс a-/an- є синонімічним до українського префікса без- та вживається на позначення відсутності того, що виражає мотивована основа: arhythmia, avitaminosis, тощо.

У термінах, утворених за допомогою префікса ana-, останній означає «порушення, розлад, відновлення»: anabiosis, analgesia, anatoxinum, anaplasia, anamorfosis. Латинський префікс anti- та український проти- є синонімічними і мають предикативне значення боротьби із чим-небудь, захисту від чого-небудь: antitoxinum, протиотрута, протипоказання тощо. В україномовних термінах ці префікси приєднувалися до похідних основ залежно від походження: префікс anti- приєднувався переважно до основ іншомовного походження, префікс проти- до власномовних основ. Із часом ця відмінність нівелювалася, що спричинило виникнення термінів-варіантів з використанням обох префіксів у семантично еквівалентних термінах. На сучасному етапі в українській мові переважно використовують форми із префіксом проти-, який уживають також із основами іншомовного походження: антивірусний – противірусний, антиотрута – протиотрута тощо.

На позначення відсутності чогось при деривації медичних термінів вживається префікс de-, який має варіативні значення протилежності та застосовується: а) на позначення ліквідації, знищення: decorticatio, demarcatio, defecatio, desinfectio; б) на позначення порушення, розладу (аналогічне значення в синонімічному префіксі дез-: degeneratio, decompressio, dehydratatio, deformatio тощо. Також зі значенням порушення, розладу вживається префікс dys-: dysuria, dyskinesia, dysmenorrhoea, dyspepsia, dysplasia, dyspnoe, dystonia, dystrophia, dysphagia, dysfunctionio.

Аналіз медичних і ветеринарних термінів свідчить про те, що префікси eho-/ecto-, epi- називають способи поширення, розміщення на поверхні того, що названо основою: exostosis, ectomia, epigastrium, epiglottis, epidermis, epicardium, epiphysis тощо. Префікс endo- вказує на поширення чогось усередині того, що мотивовано похідною основою: endocardium, endometrium, endoscopia, endometritis, endoplasma тощо. Можна зазначити, що ця група префіксів виражає антонімічні відношення, що ґрунтуються на внутрішніх та зовнішніх ознаках понять. Характерною рисою наведених префіксів є те, що вони приєднуються виключно до основ іншомовного походження, тобто латинського або грецького.

Префікс extra- у медичній термінології, на відміну від загальноживаної мови, де він виражає найвищу якість, вживають на означення перебування поза межами того, що названо твірною основою: extractio, extraabdominalis, extracardialis тощо. Для позначення розташування або введення чогось у межах того, що називає похідна основа, уживається префікс intra-: intraarticularis, intravenosus, intravitalis, intradermalis.

Зібраний матеріал дозволяє констатувати, що для позначення відхилення, відокремлення, завершення, втрати вживається префікс apo-: aponeurosis, apophysis.

Префікс *hypo-* у медичній термінології є багатозначним та вживається на позначення: а) розміщення, знаходження відносно того, що названо твірною основою: *hypoblastus*, *hypothalamus*, *hypophysis* тощо; б) порушення, розладу, зниження того, що названо твірною основою: *hypobiosis*, *hypodynamia*, *hypoplasia*, *hyposcretio*, *hypotonia*, *hypotrophia*. Префікс *hyper-*, у медичному термінотворенні вживається на позначення найвищого ступеня виявлення кількісної та якісної ознаки, що названа мотиваційною основою: *hyperaemia*, *hypernephroma*, *hyperplasia*, *hypersalivatio*, *hypersecretio*, *hypertensio*, *hyperthermia*, *hypertonica*, *hypertrophia*, *hyperfunctio* тощо.

Отже, аналіз вживання вищезазначених дериваційних компонентів дозволяє стверджувати, що вивчення особливостей термінотворення та значень греко-латинських терміноелементів медичної і ветеринарної термінології на заняттях латинської мови забезпечить швидке розуміння студентами медичної термінології і правильне їх вживання у мовленні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дерев'янченко Н.В. Латинська мова та медична термінологія / Н.В. Дерев'янченко // Харківський національний медичний університет. – Харків: ХНМУ, 2016. – 58 с.
2. Місник Н.В. Композити в системі номінативних засобів медичної термінології / Н.В. Місник // Південний архів. Філологічні науки: Зб. наук. праць. – Херсон: Айлант, 2002. – Вип. XIV. – С. 219–222.
3. Перхач Р.-Ю. Т. Транстермінологізація як явище неосемантизації лексики в інструкціях до медичних препаратів / Р.-Ю. Т. Перхач // Актуальні проблеми прикладної лінгвістики. – Одеса: Букаєв В. В., 2014. – Вип.1. – С.94- 98.

УДК 81'255, 2:6

ІГНАТЕНКО В.Д., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ПЕРЕКЛАДУ

Тези присвячені проблемі підготовки перекладачів у вищих навчальних закладах в умовах сьогодення. Результати дослідження базуються на основі проведеного анкетування фахівців з перекладу. Проаналізована сучасна ситуація підготовки спеціалістів з даного профілю вказує на необхідність включити анотативний та реферативний види письмового перекладу науково-технічних текстів аграрного профілю до змісту навчання перекладачів відповідно до соціального замовлення.

Ключові слова: перекладач, анотативний і реферативний переклад, науково-технічний текст, аграрна тематика

Нескінченна різноманітність сучасного світу передається за допомогою сучасних засобів інформації у відчуттях та інтерпретаціях численних учасників єдиного міжнародного інформаційного простору, у центрі якого в ролі медіатора постає перекладач. За таких тенденцій життя роль перекладу значно зростає як засобу комунікації та підтримки економічних, суспільно-політичних, наукових, культурно-естетичних та інших відносин між народами.

На сьогодні підготовка перекладачів у вищих закладах освіти України динамічно розвивається. Збільшення обсягу і диверсифікація вимог до перекладу

як професійної діяльності призвели до зміни ринку перекладацьких послуг. Змінюються традиційні уявлення про перекладацьку діяльність, ускладнюється професійна модель перекладача, що, у свою чергу, вимагає модернізації самого процесу підготовки майбутніх перекладачів.

Результати анкетного опитування перекладачів по всій території України (100) показали, що поширеним видом перекладацької діяльності є виконання анотативного і реферативного видів перекладу, навички та уміння яких перекладачі хотіли б удосконалити. Така тенденція у суспільстві пов'язана, перш за все, з тим, що професійна діяльність перекладача не обмежується лише заняттями з перекладу, тобто створенням тексту перекладу, який призначено для повноцінної заміни тексту оригіналу. Перекладач виступає у ролі мовного посередника, що забезпечує міжмовну комунікацію та передачу змісту оригіналу засобами іншої мови, а таке посередництво може реалізовуватись не лише шляхом повного/еквівалентного перекладу, а й іншими способами. Зміст тексту оригіналу може бути переказаний, викладений вибірково, спрощено або узагальнено, анотовано або реферовано.

До вище згаданої проблеми перекладу як медіації звертається Європейський центр сучасних мов (Centre européen pour les langues vivantes), для якого однією із пріоритетних проблем програми на 2012-2015 роки є медіація як спосіб передачі інформації. У світлі цієї проблеми особливо актуальною є проблема навчання письмового перекладу, зокрема таких його видів як реферативний та анотативний, які є не менш важливим аспектом професійної діяльності майбутнього перекладача, ніж повний письмовий переклад.

За результатами анкетного опитування перекладачів-спеціалістів, однією із тематик текстів для перекладу, які замовляються у бюро перекладів найчастіше, є тексти аграрної тематики. Це пояснюється тим фактом, що Україна – аграрна держава і показники балансів світових запасів зерна та інших сільськогосподарських продуктів підтверджують це. У зв'язку з цим та враховуючи розвиток міжнародних відносин та інтеграцію України в європейське і світове політичне та економічне співтовариство, роль перекладацької діяльності є надзвичайно важливою. Науково-технічний прогрес охоплює практично всі сфери життя, зростає кількість різного роду контактів не тільки між державами, але і між різномовними спільнотами людей, у тому числі професійними аграрними.

Результати анкетування проведеного серед спеціалістів показало, що переважна більшість замовників використовують статті, які вони знаходять у мережі Інтернет, які є для них доступними, а наукові дані в яких є найновішими.

Аналіз результатів проведеного опитування фахівців дозволив констатувати, що провідним жанром франкомовних науково-технічних текстів аграрного профілю є наукова стаття. Втім, наукові франкомовні статті аграрного профілю мають різні піджанри, що надає нам можливість говорити про жанрову варіативність в межах одного жанру. Серед жанрів статей аграрного профілю можна виділити: наукові експериментальні статті, наукові статті доповіді, наукові оглядові статті та наукові статті-аналізи. При цьому враховуючи специфіку, рівень знань студентів 4 курсу і програмні вимоги до компетентності в анотативному і реферативному видах

перекладу перевага у відборі має надаватися вузькопрофільним текстам наукових франкомовних статей аграрного профілю, а саме експериментальним статтям, статтям-доповідям, статтям-аналізам.

Деякі вчені, серед яких А.А.Вейзе, О.Г. Князева Л.К.Латишев, Н.М. Нестерова, А.І.Новіков, Л.М. Черноватий [**Ошибка! Неизвестный аргумент ключа., Ошибка! Неизвестный аргумент ключа., Ошибка! Неизвестный аргумент ключа., Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.**], вважають, що включення анотативного та реферативного перекладу до змісту навчання майбутніх філологів є доцільним і абсолютно виправданим. З.Д. Львовская наголошує на необхідності внесення цих видів перекладу до навчальної програми, пояснюючи це тим, що виконання цих видів перекладу вимагає формування іншої компетентностей, а отже інших теорій, тобто їхнє навчання має інші цілі, зміст та методи [**Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Таким чином, перспективним вважаємо розробку відповідної методики навчання майбутніх перекладачів з метою їхньої підготовки до виконання замовлень у галузі перекладу, які відповідатимуть вимогам сучасного суспільства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вейзе А. А. Теория и практика порождения вторичного текста в курсе вузовского обучения иностранным языкам (на материале английского языка): дис. ... д-ра пед. наук: спец.13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (иностраный язык)» / Аполлон Анатольевич Вейзе. – Минск, 1993. – 435 с.

2. Князева Е. Г. Обучение реферированию как речемыслительной деятельности / Е. Г. Князева // Переводоведческая лингводидактика. – М.: МГУ, 1986. – 176 с.

3. Латышев Л. К. Перевод: Теория, практика и методика преподавания: [учебник для студ. перевод.фак. высш. учеб. заведений] / Л. К. Латышев, А.Л. Семенов. – [2-е изд., стереотип]. – М.: Академия, 2005. – 192 с.

4. Львовская З. Д. Теоретические проблемы перевода / З. Д. Львовская. – М.: URSS, 2007. – 220 с.

5. Новиков А.И. Реферативный перевод научно-технических текстов / А.И.Новиков, Н.М.Нестерова. – АН СССР, Ин-т языкознания. – М.: Наука, 1991. - 146 с.

6. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад»/Л.М.Черноватий. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 376 с.

УДК 801.671:57:81'367.2

СТРІЛЕЦЬКА С.В., канд. пед. наук

Білоцерківський національний університет

ПОВТОРЕННЯ ЯК ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОГЕЗІЇ МІЖ РЕЧЕННЯМИ У ТЕКСТАХ РІЗНИХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТИЛІВ МОВИ

У тезах розглянуто питання повторень як лексико-семантичного засобу забезпечення когезії або зв'язності між реченнями у текстах різних функціональних стилів мови. Визначено головні типи повторень – просте і складне лексичне повторення, проста і складна парафраза, кореферентне

повторення і субституція. Ідентифіковано повторення у текстах різних функціональних стилів мови – наукових, ділових, публіцистичних і художніх.

Ключові слова: перекладацький аналіз, повторення, когезія, лексико-семантичний засіб забезпечення когезії, функціональний стиль мови.

Адекватний письмовий переклад неможливо здійснити без відповідного перекладацького аналізу вихідного текстового матеріалу [1, с. 4]. Перекладацький аналіз передбачає виявлення у текстах *повторень* як лексико-семантичного засобу забезпечення когезії або зв'язності між реченнями, важливим видом якої є лексична або лексико-семантична когезія (далі – ЛСК) (англ. “lexical or lexical and semantic cohesion”) [1, с. 26].

Услід за С.Є. Максимовим, визначимо головні типи повторень, які можна спостерігати між реченнями в текстах різних функціональних стилів: 1) просте лексичне повторення (англ. “simple lexical repetition”); 2) складне лексичне повторення (англ. “complex lexical repetition”); 3) проста парафраза (англ. “simple paraphrase”); 4) складна парафраза (англ. “complex paraphrase”); 5) кореферентне повторення (англ. “co-reference repetition”); 6) субституція (англ. “substitution”) [1, с. 27-28].

Просте лексичне повторення формується у випадку, якщо лексична одиниця повторюється у тексті без значних змін. Наприклад, іменник в однині набуває форму множини, а дієслово в теперішньому часі – форму минулого часу, активний стан перетворюється на пасивний, займенник у називному відмінку замінюється на займенник у непрямому відмінку тощо. Складне лексичне повторення утворюється, коли дві лексичні одиниці не є схожими, проте мають однакову лексичну морфему; вони також можуть бути ідентичними, але належати до різних частин мов та, відповідно, виконувати різні граматичні функції. Антоніми, які мають спільні лексичні морфеми, також розглядаються як складне лексичне повторення. Проста парафраза має місце у випадках, коли одна лексична одиниця замінюється іншою, при цьому її значення суттєво не змінюється. До простої парафрази відносяться більшість контекстуальних синонімів. Складна парафраза – це заміна однієї лексичної одиниці на іншу з протилежним значенням (антонімом), що не має спільної лексичної морфеми. Складна парафраза також має місце, коли одна лексична одиниця є комплексним лексичним повторенням іншої і одночасно простою парафразою третьої лексичної одиниці. Кореферентне повторення утворюється, коли два слова, інтерпретуючись, мають однакового референта і стосуються однакового об'єкта реального світу в даному контексті. Субституція – це заміна одних лексичних одиниць на інші, зокрема, іменників на займенники (особові та вказівні) [1, с. 27-28; 33, с. 52-55].

У зв'язку з цим вбачаємо необхідність вивчення ідентифікації повторень у текстах різних функціональних стилів мови – наукових, ділових, публіцистичних і художніх.

Так, наприклад, аналіз типів повторень у науковому тексті “Biodiversity” свідчить про наявність наступних повторень: 1) простого лексичного повторення (*human – human, millions – million, planet – planet, species – species, population – population, potential – potential, different – different, Earth – Eearth – Earth's estimates*

– *estimates, estimates – estimated, estimate; scientists – scientist*); 2) складного лексичного повторення (*organisms–microorganism, tropical – tropics*); 3) простої парафрази (*human beings – life forms – organisms, examine – consider, count – numbers*); 4) кореферентного повторення (*Earth - planet*) [1, с. 77-78].

Аналіз типів повторень в діловому тексті “Regulations observed by all students” засвідчив про наявність простого лексичного повторення (*university – University, full-time – full-time, vacations – vacations, academic – academic, students – student, obtain – obtain, terms – term*), складного лексичного повторення (*requirement – required*) та простої парафрази (*course – studies*). [2].

Аналіз типів повторень у публіцистичному тексті “Batling Bakers” засвідчив наявність у тексті наступних повторень: 1) простого лексичного повторення (*Frances’s – France, Albert Rodriguez – Rodriguez’s, competitors – competitors–competitors’, price – prices, baker – bakers, protest – protest, bread – bread, La Ciotat - La Ciotat’s*); 2) простої парафрази (*rise – move upward– increases, long crusty loaves – bread, baker – bollanger, undercut – sliced prices, competitors – rivals, ruin – cooked – rubbed salt into wounds*); 3) кореферентного повторення (*Mediterranean Midi – La Ciotat, guerre de baguettes – protest, Rodriguez – baker*); 4) заміни (*Albert Rodriguez – he, competitors – others, rivals – others*) [1, с.91-92].

Аналіз типів повторень у вірші Роберта Бернса “My Heart’s in the Highlands” засвідчив про наявність простого лексичного повторення (*the Highlands–the Highlands, I – I, farewell– farewell*); 2) складного лексичного повторення (*wild – wild-hanging*); 2) простої парафрази (*go– wander*); 3) кореферентного повторення (*the Highlands– the birth place of Valour, the Highlands– the country of Worth, the Highlands– the North*) [3].

Таким чином, внаслідок ідентифікації повторень як засобу забезпечення ЛСК у текстах, які належать до різних функціональних стилів (наукових, ділових, публіцистичних, художніх (поезії)), ми дійшли до висновку, що характерним повторенням в усіх зазначених текстах є просте лексичне повторення. Проте, в публіцистичних і художніх текстах, на відміну від наукових і ділових текстів, наявні численні випадки простої парафрази і кореферентного повторення.

Перспективним може стати подальше вивчення ЛСК, зокрема типології повторень в інших наукових, ділових, публіцистичних і прозових художніх текстах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Максимов С.Є. Практичний курс перекладу (англійська і українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу: навч. посіб. / С.Є. Максимов. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Ленвіт, 2012. – 203 с.
2. Regulations to be observed University of Birmingham: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://intranet.birmingham.ac.uk/asregistry/legislation/regulations.aspx>
3. Burns R. “My heart’s in the highlands”: Поетичні майстерні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://maysterni.com/publication.php?id=8803>

ЗМІСТ

Борщовецька В.Д. Сучасні вимоги перекладацького ринку праці: виклики, пропозиції, рекомендації, перспективи	3
Безвін Ю.Г. Навчання англійської мови студентів аграрних спеціальностей на матеріалі англійськомовних статей-новин	5
Пилипенко І.О. Соматичні фразеологічні одиниці (СФО) англійської мови, які включають особистісні характеристики людини	7
Столбецька С.Б. Перекладач як посередник між мовами й культурами	8
Tarasiuk A. Stylistic peculiarities of complex-compound sentences in Jane Austen's prose and their rendering in Ukrainian translations	10
Демченко Н.С. Вербалізація концепту «Rain» в фразеологічному та пареміологічному фондах англійської мови	13
Береговенко Н.С. Синонімічні та стилістичні особливості англійських параметричних прикметників, що входять до Мікрополя на позначення великого загального розміру	16
Denysenko I. Structure and functions of inversion in J. Tolkien's novel-tales «The hobbit, or there and back again»	18
Велика К.І. Інноваційні освітні технології навчання іноземної мови у вищій школі студентів напряму підготовки «Агрономія»	21
Карпенко С.Д. Можливості використання зразків українських народних казок із збірників О.Афанасьєва	23
Marchuk V.V. Motivational influence of value orientations on the human consciousness	25
Рейда О.А. Необхідність використання автентичних відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови для студентів-біотехнологів	27
Резнік В.Г., Лобачова С.В., Сутність та шляхи посилення мотивації до вивчення німецької мови у студентів вищих закладів освіти	29
Ткаченко О.В. Професійно-педагогічна підготовка магістра-аграрія – важливе питання вищої аграрної освіти	32
Погоріла С.Г., Тимчук І.М. Психолого-педагогічна насиченість змісту професійно-педагогічної підготовки магістрів з економіки і підприємництва	34
Щаслива Н.С. Формування соціокультурної компетенції студентів як запоруки успішної міжкультурної комунікації	37
Гетьмант. Є., Consecutive translation training as an alternative form of classes with the students-philologists on the third year of studying	39
Носенко М.М. Особливості термінотворення у сфері ветеринарної медицини за допомогою греко-латинських префіксів	41
Ігнатенко В.Д. Сучасні тенденції підготовки фахівців з перекладу	43
Стрілецька С.В. Повторення як лексико-семантичний засіб забезпечення когезії між реченнями у текстах різних функціональних стилів мови	45